

Hapuks läinud
hanked,
edasi lükatud
ehitusprojektid
lk 2

Parkimiskaos
Maidla järve ääres,
autoninad sätitakse
otse vee piirile
lk 6

Pensionär pole
haiguste ja
sotsiaaltoetuste
sünonüüm
lk 9

Saue Valdus

NR 15 (87) AUGUST 2021

KOHALIK
LEHT
KOHALIKUST
ELUST JA
OLUST

Kui Jaan Elgiga Saue mõisamajja jõudis...

21. sajandi härrasrahvas istutab ise mõisa õuele flokse ja teeb külastajatele majatuure. Ballikleidid ja teenijate treppi mööda jooksvad toatüdrukud jäävad vanadesse lugudesse, mida pererahvas heameelega huvilistega jagab. Perekond Kriisa on 26 aastat Saue mõisa oma koduks pidanud ja härrastemaja lille lõonud.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Elgi ja Jaan hoiavad - hoolimata sellest, et aastaid juba 80 plus-siga - täitsa Tänaku tasemel tempot. Mõisa majapidamises on neil küll paar inimest abiks, aga nii emand kui isand on igapäevaselt ikka asjadel näppupidi juures.

Elgi näitab uhkusega majaesist floksipeenart, ise tehtud ja hoolitsetud ju. Ta tahtis küll aednikku palgata, aga too nõudis 20 eurot tunnist ja Elgi võttis peenrad parem oma hooleks. Sama entusiasmiga teevad mõlemad külastajatele ekskursioone, eks veerandsaja aastaga ole mõisa kohta kõik saada olevad infokillud ju kokku kogutud. Kuna mõis on tuntud pulmade ja väarikate pidude toimumise koht, tuleb ise ka kundedega suhelda.

„Teeme täpselt nii palju kui jõuame. Näed, Robert niidab siin minu eest,“ nendib mõisaperemees Jaan, viidates majaesisel muruplatsil hoogsaid ringe tegevale robotnikule. Talle sekundeerib muiaates abikaasa: „No me oleme ikka päris kõbusad veel, vaata kui sale ma olen, ma jooksen päevas kümneid kordi maja kolme korruse vahet.“

Algus pisarate ja katkiste akendega

Kui nad Sauele oma ilusast Nõmme mändide alusest kodumajast tulid, oli mõis üsna õnnetus olukorras. Nõukogude ajal elasid seal kergelt kahtlaste eluväärtustega inimesed, seal toimetas EPT kontor, mingil ajal lasteaed, linna asutused... Aknad olid sisse visatud, katusetalad pehkinud, ukSED ristlattidega kinni löödud. Jaan ütleb, et naine nuttis kolm kuud ega saanud aru, miks oli mehel vaja selline koorem selga võtta.

„Minu põhiline viga on see, et ma ei ole olemasolevaga rahul. Ma ei saa rahulikult olla, mul juba isa ütles, et poiss, tee tööd ja rabele, muidu sured maha,“ naerab

Saue mõisamaja on ühelt poolt Kriisade kodu, aga samal ajal ka populaarne pulmade ja väarikate pidude koht

Jaan. Eks noore Eesti Vabariigi tuhin andis ka mõtetele lennukust juurde.

Nii ostetigi mõis viimase pärisperemehe, Vabadussõja kangelase Johannes Ermi pärijate käest, Jaani sõnul „ikka päris hulga Eesti kroonide eest“. Alguses elati ühesainsas teise korruse toas, madrats põrandal, kööginurgas kolm ruutmeetrit ruumi ja kõige tipuks kukkus lagi ka sisse, õnneks mitte siis, kui pererahvas magas.

Kahekesi toimetati, kõik kolm poega olid selleks ajaks juba suureks saanud. Tuba toa haaval hakati remontima: uus katus, fassaad korda, tõlakuuri sai pere vanima poja initsiatiivil automuuseum. Iga samm oli muinsuskaitse poolt reguleeritud, Saue mõisaansambel on ju arhitektuurimälestis, mõisapark looduskaitse all. Jaan käis isegi kursustel ja sai vanade hoonete järelevaataja paberidki kätte.

Kodu ja ürituste koht samal ajal

Kuigi Kriisadele on mõis eelkõige kodu, on see algusest peale töötanud ka pulmade pidamise paigana. Hiilgeajad olid aastatel 2004-2008, Jaan mäletab, et siis oli tõesti aeg,

26 aastat on Elgi ja Jaan Saue mõisas toimetanud. Algusaastatel oli remont ja pisarad, nüüd on uhkus ja heameel

kus mõis end oma tegevusega ära elatas. Aastas käis läbi 10 000 inimest, pulmad olid igal nädalavahetusel ja kruiisilaevad tõid gruppide kaupa uudistajaid.

„Aga tänapäeval on rumal lootus, et mõis end ise

ära majandaks. Eks vanastigi pidid mõisnikul olema maad ja põllud, millega raha teenida. Nüüd on samamoodi - meie juba nõukogude ajal loodud perefirma oli abiks, laenuki võtsime. Kui poleks teisi teenimisvõimalusi ol-

Saue mõisakompleks

Saue mõisaansambel on Eesti varaklassitsistliku arhitektuuri parimaid näiteid ja olnud arhitektuurimälestisena riikliku kaitse all alates 1954. aastast.

- 1774. aastal omandas 16. sajandil rajatud mõisa Frederick von Fersen.
- 1792. aastal valmis praegune härrastemaja ning sellega seotud kaarjalt ümber esiväljaku paiknevad ait ja tõllakuur, rajati suur park.
- 1792. aastal oli von Fersen sunnitud mõisa rahapuudusel loovutama Saku mõisa omanikele vürst Friedrich von Rehbinderile ja tema abikaasa vürstitar Gertrudile.
- 1860. aastal ostsid Saue mõisa von Straelbornid. Saue mõisa ajaloo kolmas periood algas peale Eesti iseseisvussõda, mil Straelbornid lahkusid Saksamaale ning müüsid mõisa Eesti Vabariigile.
- Eesti Vabariik kinkis mõisa koos 50 hektari maaga Vabadussõja kangelasele Johannes Ermile. Paraku jäi Johannes Ermi elutee lühikeseks ning 1925. aastast jäi mõis tema abikaasale ja perele.
- Venelaste okupatsiooniaastail oli mõisa käekäik kirju. Siin asusid: vanadekodu, kroonikute haigla, masinatraktoriijaam, Eesti Põllumajandus Tehnika kontor, lasteaed, Saue linnavalitsus ja Saue linnavalitsusele kuuluv firma SAUREM kontori- ja tootmisruumid.
- 1995. aastal tagastati mõis Johannes Ermi tütrele, proua Elga Viilupile, kes omakorda müüs mõisa perekond Kriisale.

nud, pidanuks mõisa juba ammu maha müüma,“ nendib Jaan.

Kaks viimast turismihooaega rikkus koroonatüüdi muidugi täitsa ära. 2020. aastal oli broneeringutega 80% kaetud, enamasti tulid eks-

kursioonidele välismaalased. „Nüüd on siseturiste ikka ka tulnud, aga sedaviisi päris ei ole, et linna rahvas võtaks pühapäeval perega tulla. Pigem tullakse uudistama Ida-Virumaalt,“ nendib Elgi.

>>> JÄTKUB LK 8

Fotod: EAnne-Ly Sumre

RMK kutsub elanikke Turba aleviku metsatööde plaanide arutelule

RMK plaanib alustada metsatöödega Harjumaal Saue vallas Turba alevikuga piirnevas riigimetsas. Tegu võib olla metsadega, mida kohalik kogukond igapäevaselt kasutab, seetõttu on elanikud oodatud ühisele arutelule.

Kutsutakse kohaliku omavalitsust, kogukonda ja elanikke Turba aleviku metsaala majandamise ettepanekute ühisele arutelule Puistee tänava lõpus **18. augustil kell 16.**

Ettepanekuid oodatakse eeskätt järgmiste teemade kohta:

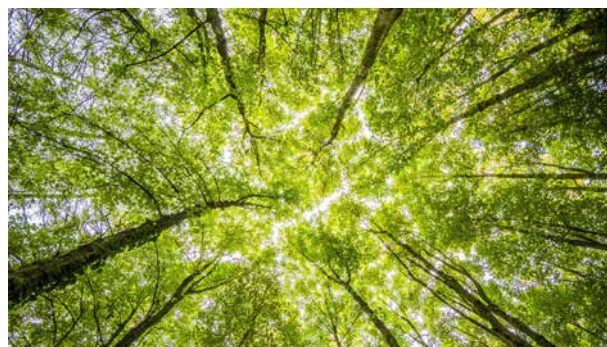
- 1) kõrgendatud avaliku huviga metsaala ulatus ja paiknemine;
- 2) metsaala asuvate objektide või metsaala kasutusviiside säilitamine (nt jalutamiseks ja sportimiseks kasutatavad rajad);
- 3) raieala väljanägemine raietööde järel (allesjäävate puude arv ja paiknemine);
- 4) raiealade sobitamine maastikku;
- 5) raietöödeks sobiv aeg (nädalapäev, kellaaeg, kuu, aasta lähema 10 aasta sees);
- 6) raietööde järel kasvatatava noore metsa liigilisus (kasvukohale sobilike puude liigid).

Kirjalikult kogukonna, elanike ja kohaliku omavalitsuse ettepanekuid, millele pöörata tähelepanu Turba aleviku metsatööde plaanisel, oodatakse aadressile laane-harjumaal@rmk.ee **23. augustiks 2021. aastal.**

Turba aleviku metsaala piiride ja seal paiknevate metsade kirjeldusega saab tutvuda RMK kodulehel <https://www.rm.ee/metsa-majandamine/metsamajandus/korgendatud-avaliku-huviga-alad/kirjeldused-ja-metsatööde-kavad>.

JÜRGEN KUSMIN

RMK Lääne-Harjumaal metsaülem

Eelarvesse 1,3 miljonit eurot lisaraha

Alles eelmises lehes oli rõõm teavitada, et Laagri kultuurikeskuse jaoks saadi pea 100 000 eurot, et suure saali ventilatsioon korda saada. Valmimine detsembris 2021.

Nüüd saab lisada, et projektiraha tuleb eelarvesse juurdegi pea 1,3 miljonit.

- Kotka lasteaia ehituseks saadi toetust 793 260 eurot, projekti sees on ka Riisipere lasteaia vana hoone lammutus. Valmimine detsembris 2022.
- Ääsmäe põhikooli võimla rekonstrueerimiseks saadi toetust 378 000 eurot. Valmimine aprillis 2023.
- Ruila põhikooli küttelahenduse rekonstrueerimiseks saadi toetust 132 300 eurot. Valmimine detsembris 2022.

Teinekord jääb neist lakoonilistest teadetest mulje, et kuidagi keegi kuskil lihtsalt annab raha. Tegelikult on seal taga ikka arendus- ja ehitusnimeste ning veel paljude teiste hea töö, nii-sama ei poeta kupüüre paraku keegi.

Saue Valdur

Ilmub kaks korda kuus ja toimetatakse tasuta kõikidesse postkastidesse üle valla. Lisaks on leht saadaval vallamajas, halduskeskustes ja kultuurimajades. Tiraaž 10 000. / **Toimetust:** Saue Vallavalitsus Kütise 8, Saue linn 76505, Saue vald, Harjumaal / **E-posti aadress:** leht@sauevald.ee / **Telefon:** 525 4146, 510 6932 / Toimetusel on õigus kaastöid toimetada ja selguse huvides sisu lühendada. / **Reklaam:** reklaam@sauevald.ee. / **Reklaami hinnakiri:** sauevald.ee/vallalehe-uldinfo / **Trükk:** Printall AS, Tala 4, Tallinn. / **Kojukanne:** Omniva.

Hapuks läinud hanked, edasi lükatud ehitusprojektid

Ehitusturu hinnaralli ja materjalide tarneraskuste tõttu on ka mitmed Saue valla hanked tühistatud ja planeeritud pargid-need jäävad sel suvel rajamata, hooned remontimata. Üks suuremaid edasi lükatud projekte on Saue linnas Keskuse pargi ja Päikese puistee ehitamine, aga tegemata jäävad sel aastal ka Kernu kooli uus katus, Riisipere tiigi ümbruse arendus, Midrimaa lasteaia õueala ümberehitus jne.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Juulis pidid algama Keskuse pargis ehitustööd, aga augustikuu alguses valitseb seal sama seis nagu ennegi. Ehitustöödeks tehtud hange tuli korstnasse kirjutada, sest kuigi hankepaberid võtsid välja kaheksa huvilist, siis pakkumise tegi ainult üks ja seegi oli 50% planeeritust kallim.

„Teedeehituse hinnad on tõusnud küll ligi 15%, aga Keskuse pargi hankes oli palju erinevaid elemente – pinke, prügikaste, mänguatriksioone – ja nende puhul ei saanud pakkujat isegi allhankijatel hinnapakkumisi kätte. Võeti lihtsalt mingid vanad hinnad, lisati juurde nn Tambovi konstant“, avab teedespetsialist Indrek Pikk ehitusturu taustu. Hange kuulutati nurjunuks ja Pika sõnul on plaan teha sügisel kordushange ja anda pikem tähtaeg, et pakkujal oleks aega hindu tarnijalt kätte saada.

Midrimaa lasteaia hankega juhtus umbes samamoodi: pakkujaid tuli ainult üks, summa oli 50% planeeritust kallim, seega ehitus lükatakse edasi. Ka **Kernu kooli katuse** vahetusega on sama lugu ja see jääb aastasse 2022.

Saue linna **Kütise tänava** 4 uue büroo- ja kortermaja projekteerimishankele laekus kaks pakkumist, hind oli ligi 20% planeeritust kallim. „Tavaliselt osaleb projekteerimishangetel ikka 4-5 tegijat, otsustasime teha sügisel kordushanke, tegemist ei ole ka väga prioriteetse objektiga“, nendib

Keskuse pargi ehituse maksumus tuli 50% kavandatud kõrgem. Hange kuulutati nurjunuks ja plaanitakse kordust sügisel

majandusosakonna juhataja Silber Libe.

Mehel on tublisti sahmimist ka Saue **Tule 7** maja rekonstrueerimisega. Seal on hanked küll juba tehtud, ehitus käib, aga alatasa on erinevate materjalide tarneprobleemid. „Katuseööd näiteks. Peatöövõtja helistas läbi kõik Eesti katusepanijad, ainult üks oli valmis andma hindu ja needki olid kavandatud kallimad. See muidugi on nüüd juba peatöövõtja risk“, ütleb Libe. Sama lugu on akendega, aga sügiseks peab ju maja olema niiskuskindel – aknad ees, katus peal.

Tal on mure ka uue **Kotka lasteaia** Alliku külas. Tegemist on siseriiklikust meetmest toetatud projektiga, mille rahastamise kohta tuli positiivne otsus alles juulis, aga objekt on kindel tähtaeg ees. 2022. aasta sügiseks peab maja valmis ole-

ma. Nüüd augustis tehakse ehitushange ja Libe loodab, et ehk sügisel ikkagi turg stabiliseerub, sest muidu kummitab jälle oht, et pakkumised tulevad kallimad ja keegi ei anna lubadust saada maja valmis kümne kuuga.

Isegi jooksvate töödega on probleeme. Tahab näiteks avaliku ruumi spetsialist Miia Kraun paigaldada mõne üksiku mänguatriksiooni, siis helistab ükshaaval läbi kõik võimalikud selle valdkonna tegijad, aga keegi ei võta teha. Tööd olla nii palju.

Eks kevadel hanked korraldades olid anomaaliad ehitusturul juba ka teada, aga 2020. aasta sügisel, kui eelarveid tehti, ei osanud sellist segadust tarнетega ja materjalide defitsiiti keegi ette näha. „Praegu on tõesti ebanormaalne olukord – kui hinnapakkumisi tehaksegi, siis on nende kehtivusaeg 24

tundi, ühehommene saad juba teised hinnad“, konstateerib Libe olukorda.

Eesti ehitusturule keerab vinti peale ka see, et liikumas on palju toetusmeetmete raha. „Näiteks meilgi õnnestus ju Kotka lasteaia jaoks saada 800 000 eurot CO₂ meetmest, aga väga paljudel omavalitsustel on ju sama lugu. Seega on projekteerijatel, audititegijatel ühel ajaperioodil väga suur koormus, järgmises etapis on vaja nende objektidele samal ajal ehitusmehi. Aga ega meil Eestis ei ole lõputult ei projekteerijaid ega ehitajaid“, sedastab Libe.

Ja välistoetusega projektidel on kindlad elluviimise tähtajad ehk et kui nende raamidesse ei jõua, ollakse rahast ilma. Libe sõnul on küll hakatud läbirääkimisi pidama, et ehk on võimalik siiski toetusmeetmete tähtaegu pikendada.

TAASISEISESVUMISE AASTAPÄEVA KONTSERT
SAUE MÕISA PARGIS

Saue vald

Eesti keeles ja meeles
REEDEL, 20. AUGUSTIL KELL 14
PÄRNU LINNAORKESTER | MAARJA | UKU SUVISTE
KONTSERT ON TASUTA!

DIRIGENT JÜRI-RUUT KANGUR

Sisepääs COVID-19 tõendiga (negatiivse testitulemuse, haiguse läbipõdemise või vaksineerimiskuu riigi tõend)

Hääleta millises jaoskonnas tahad

Oktoobrikuus toimuvatel kohalike omavalitsuste volikogude valmistel ei pea hääletussedelit minema kindlasse jaoskonda kasti libistama. Vabalt võib valida neljast jaoskonnast Saue vallas, mis aga mugavam tundub. Loomulikult saab hääletada ka elektrooniliselt.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Saue vallas on neil valmistel neli jaoskonda. Kui Saue ja Laagris on varasemalt olnud kaks hääletamiskohta, siis sel aastal mõlemas kohas ainult üks – Saue vallamajas ja Laagris kultuurikeskuses.

Jaoskond nr 1 asub Saue (vallamajas)
11. oktoobrist kuni 17. oktoobrini

Jaoskond nr 2 asub Laagris (kultuurikeskuses)
15. oktoobrist kuni 17. oktoobrini

Jaoskond 3 on mobiilne
15. oktoobrist kuni 17. oktoobrini
• reedel (15.10) on Ruilas (Ruila raamatukogus)
• laupäeval (16.10) on Haibas (Haiba rahvamajas)
• pühapäeval ehk pühapäeval (17.10) on Ääsmäel (Ääsmäe külakeskuses)

Jaoskond 4 on samuti mobiilne
15. oktoobrist kuni 17. oktoobrini
• reedel (15.10) on Turbas (Turba kultuurimajas)
• laupäeval (15.10) on Laitses (Laitse seltsimajas)
• pühapäeval ehk pühapäeval (17.10) on Riisiperes (Riisipere kultuurikeskuses)

Kui varasemalt oli isiklikult kohapeale hääletama minnes oluline valida ka õige jaoskond, siis nüüd võib sauevallakas astuda sisse ükskõik millisesse, peaasi, et see asub ikka Saue vallas. Kui tahta hääletada väljaspool koduvalda, siis see võimalus on ainult eelhääletamise päeval 11.-14. oktoobril.

Millal ja kus saab Saue vallas hääletada?

KOHT / AEG		11.10	12.10	13.10	14.10	15.10	16.10	17.10
VALIMISJAOSKOND 1	Saue vallamaja							
VALIMISJAOSKOND 2	Laagri kultuurikeskus							
VALIMISJAOSKOND 3	Ruila raamatukogu							
	Haiba rahvamaja							
	Ääsmäe külakeskus							
VALIMISJAOSKOND 4	Turba kultuurimaja							
	Laitse seltsimaja							
	Riisipere kultuurimaja							

* sinisega on märgitud hääletuspäevad

* 11.-14. oktoober saavad valimisjaoskonnas 1 hääletada ka väljaspool Saue valda elavad inimesed

* valimisjaoskonnad 2 ja 3 korraldavad kodus hääletamist

Sügise põnevaim töökonkurss

Poliitikakaugemale inimesele võib valimisperiood isegi pisut tüütu tunduda, aga tegelikult pole see poliitika miski kauge ja ähmane, vaid üsna selgelt inimeste igapäevaelusid mõjutav. Milliseid väärtusi see volikogu laua taha maabuv seltskond kannab, sinna suunda pöörduv ka tavalise vallakodaniku elu. Nii nagu iga ettevõtte on nautu oma juhi nägu või pere tema liikmete moodi, hakkab olema ka koduvallas toimuv ilmselt seda vürvi, millised on need 27 kodanikku, kes volikogusse valitakse.

Selle sügise piltlikult kõige põnevamal töökonkursil on 27 vakantset volikogu liikme kohta. Kes sinna kandideerivad, saab valija teada 5. oktoobril, kui kõik erakondade valimisliitude nimekirjad ja üksikkandidaadid peavad olema avalikustatud.

2017. aasta valimistel oli värskes Saue ühendvallas konkurss üsna tugev: 27 volikogu liikme kohale kandideeris 191 inimest, mis tegi suhtarvuks üks seitsmele. Valikus oli eelmistel valimistel viis erakondlikku rühmitust, kaks kogukondlikku valimisliitu, lisaks üks üksikkandidaat.

2021. aasta kohalike volikogude valimiste nädal 11.-17. oktoober.

- Eelhääletus 11.-16. oktoobril.
- Väljaspool elukohta hääletus 11.-14. oktoobril.
- Elektrooniline hääletus 11.-16. oktoobril www.valimised.ee.
- Valimistepäev 17. oktoobril.

Kirjuta end 17. septembriks sisse kui valimistel osaleda tahad

Et olla otsapidi otsustamise juures ja teha oma valik volikogu valimistel, peab olema kuu jagu päevi raudselt elanikeregistris Saue valla all olemas.

ELUKOHATEATE VÕIB:

- täita vallamajas kohapeal;
- välja printida (avaldus on saadaval www.sauevald.ee) ja saata postiga vallamajja (Kütise 8, Saue linn, Saue vald);
- teha e-teenuste vahendusel aadressil www.eesti.ee.

Lisainfo:

Anneli Ritsing, rahvastikuregistripidaja
Telefon: 529 2820
E-posti aadress: anneli.ritsing@sauevald.ee

Poliitreklaami avaldamine Saue vallalehes

Demokraatliku valitsemise põhimõte näeb ette, et valijatel on võimalik teha informeeritud valikuid ja seetõttu antakse kandideerijatele võimalus enese tutvustamiseks ka valimiseelsel perioodil Saue vallalehes. Teistes kanalites, nagu näiteks valla Facebooki leht ja koduleht, valimistega seotud reklaame ei avaldata.

Kuna erakonnaseadus ei luba avalikku raha kasutada valimiskampaaniaks, tuleb kõikidel soovijatel osta vallalehte reklaamipind. Küll aga otsustas vallavalitsus, et selleks, et tagada valijatele kättesaadav info, antakse kõikidele erakondadele, valimisliitudele ja üksikkandideerijatele 50-protsendiline hinnaalandus tavahinnakirjast oktoobrikuu esimeses vallalehes. Augusti- ja septembrikuus on hind aga kahekordne hinnakirjajärgne hind. Maksimaalne reklaami suurus lehes on 1/8 pinda erakonna/valimisliidu/üksikkandideerija kohta.

2020. aastal premeeritutele kahjuks pidu korraldada ei saanud, koroonajärgi. Tunnustusdiplom ja kingitus viidi koduuksele kätte

Tänuvõtte pihku ja tunnustussõnad hinge. Kellele sel aastal?

Suve lõpu poole on just paras aeg, et korra tagasi vaadata ja märgata enda ümber inimesi ja tegusid, kes ja mis siin Saue vallas meie elu vürtsitanud on.

Kindlasti on sõbra või naabriga olnud juttu sellest, mida kõike Saue vallas korraldatud, korda tehtud või veelgi enam – kes on teinud ja võtnud eestvedaja rolli enda kanda. On just paras aeg istuda veel sõpradega ümber laua ja arutada, et mis siis on aasta jooksul kõnetanud ja kellest on kõige enam juttu olnud.

Tunnustuse kategooriaid on Saue vallas kohe päris mitu

Aasta sädeinimene on Saue valla elanik, kes on kogukonda ühendanud ja kellel on kogukonnas oluline roll või kes on panustanud oma mõtete ja tegevusega piirkonda ja/või valla arengusse.

Aasta vabatahtlik on Saue valla elanik, kes on märkimisväärselt panustanud mõne vabavõime tegevusse.

Aasta ettevõtte on Saue valla äriühing, mis on panustanud aktiivselt kohalikkude kogukonda.

Aasta vabavõime on Saue valla vabavõime, mis on silma paistnud oma aktiivse tegevusega kogukonna arengusse.

Aasta noorsportlane on kuni 22-aastane (k.a) sauevallakas, kes on silma paistnud sportlike saavutustega.

Aasta sportlane või aasta võistkond on Saue valla elanik või Saue valda esindanud võistkond, kes on silma paistnud sportlike saavutustega.

Aasta loomeinimene on Saue valla elanik, kes on silma paistnud oma tegemistega kultuuri valdkonnas.

Tunnustus „Tegus noor“ antakse Saue valla noorteühendusele või kuni 26 aastasele Saue valla elanikule, kes on silma paistnud oma tegevusega.

Aasta noorettevõtja on kuni 26-aastane Saue valla elanik, kes on silma paistnud oma tegevusega ettevõtluse valdkonnas.

Noorte lemmik on isik, ettevõtte või kollektiiv, kelle eestvedamisel või toetusel on vallas toimunud mõni ettevõtmise või sündmus, mis aasta jooksul on valla noortele olnud olulise tähtsusega.

Aasta abistaja on Saue valla elanik, kes on märganud enda kõrval abi vajajat, on oma tegevusega aidanud abivajajaid.

Kui nüüd seda tunnustuste nimekirja vaadates keegi meenus, siis palun esitage oma kandidaat hiljemalt 20. septembriks, aga tähtaega ei pea ootama jääma, võib ka kohe kirja teele saata. Esitatud avaldusi vaagivad volikogu valdkondlikud komisjonid ja komisjonide valiku kinnitab Saue vallavolikogu. Tunnustused antakse üle novembrikuus spetsiaalsel Saue valla tunnustamisüritusel.

Tähtaeg: 20. september 2021

Esitada: esitaja andmed (nimi ja isikukood, juriidilise isiku puhul registrikood, meiliaadress ja telefoninumber), tunnustatava andmed (nimi, meiliaadress ja telefon), tunnustusavalduse liik ja põhjendus.

Aadress: info@sauevald.ee

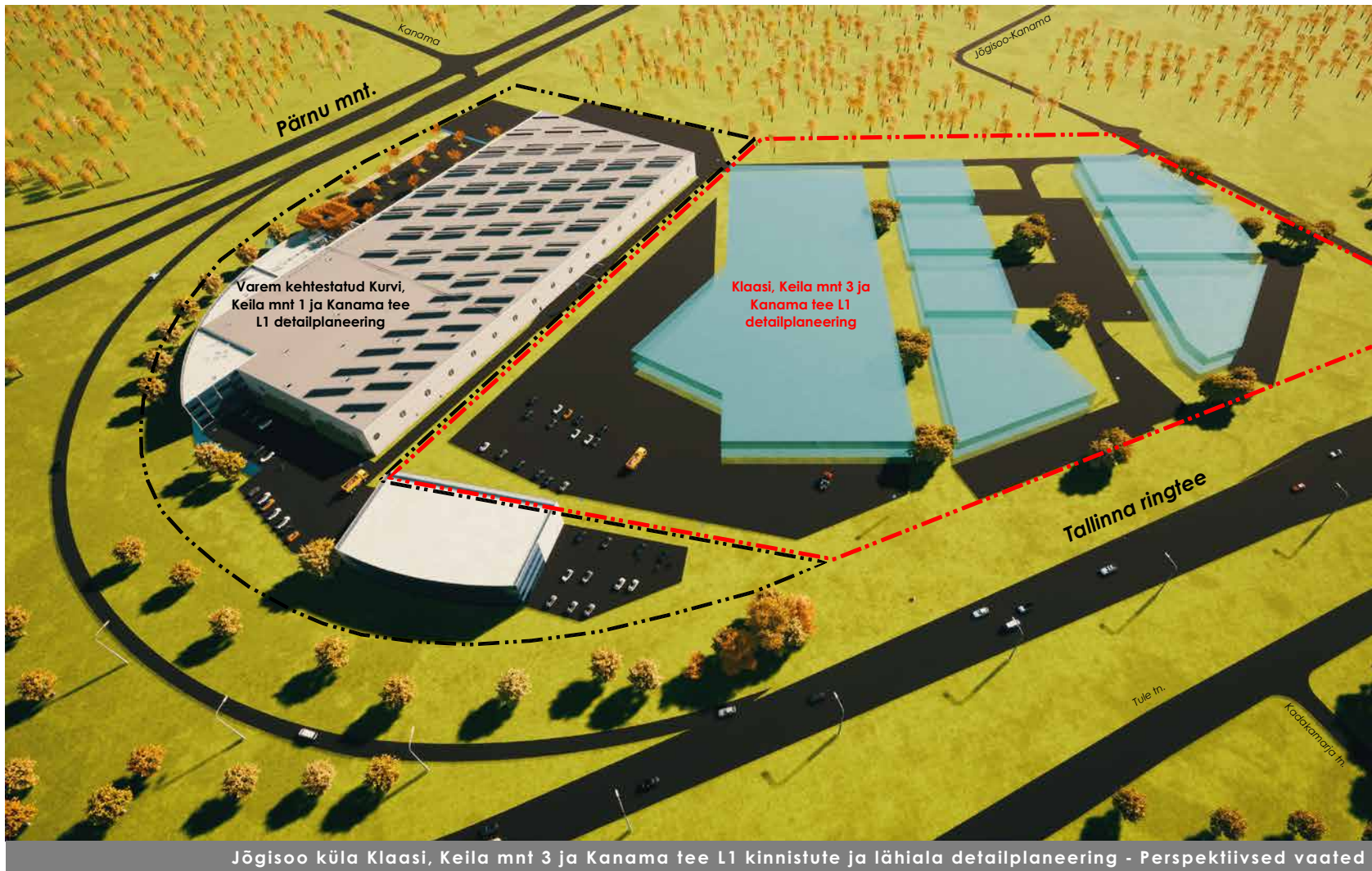

Saue valla ametlikud teated

DETAILPLANEERINGUTE AVALIKUSTAMINE

Saue Vallavalitsus võttis 21.07.2021. aasta korraldusega vastu ja suunas avalikustamisele **Jõgisoo külas Klaasi (72501:001:0190), Keila mnt 3 (72501:001:0192) ja Kanama tee L1 (72701:001:2063)** kinnistute ja lähiala detailplaneeringu. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on kinnistute kruntimine, maasihtotstarbe muutmine äri-, tootmis- ja transpordimaaks ning ehitusõiguse määramine äri- ja tootmishoonete püstitamiseks. Detailplaneeringu koostamise põhieesmärk on maa-alale äri- ja tootmispargi kavandamine. Kokku kavandatakse ca 12 krunti, millest 8 äri- ja tootmismaa krunti kavandatakse äri- ja tootmishoonete (kuni 3-korruseliste, kõrgusega maapinnast katuseharjani kuni 18,0 m) püstitamiseks ja 4 transpordimaa krunti sõidu- ja kergliiklusteede rajamiseks. Juurdepääs lahendatakse Kanama-Jõgisoo riigitee kaudu, mööda (Kanama tee L1) juurdepääsuteed, mille kohta on juba moodustatud transpordimaa krunt. Planeeritav tee on kavandatud põhitanavaks, mille kaudu tagatakse juurdepääs ka naaberkiinnistutele planeeritavate äri- ja tootmishoonetele. Ühtlasi on määratud detailplaneeringus üldised maakasutustingimused ning heakorrastuse, haljastuse ja parkimise põhimõtteline lahendus. Veevarustus- ja kanalisatsiooniga liitumiseks tuleb arendajal ehitada välja vee- ja kanalisatsioonitrassid Saue linnas paikneva eelvooluni. Kinnistud jäävad Tallinn-Pärnu-Ikla maantee, Kanama liiklussõlme, 1116 Kanama-Jõgisoo tee ja 11 Tallinna ringtee (Keila maantee) vahelisele maa-alale. Planeeringualast põhjasuunal paikneb Saue linna keskusala, mida eraldab Tallinna ringtee, ida-kiirde-suunal külgneb äri- ja tootmismaadega, kus on kehtestatud (Jõgisoo küla Kurvi, Keila mnt 1 ja Kanama kergtee L1 kinnistute lähiala detailplaneering), millega nähakse ette kinnistute jagamist ning tootmis- ja ärihoonete püstitamist. Saue valla üldplaneeringu kohaselt asub detailplaneeringuks taotletav maa-ala tiheasustusalas ning planeeritava maa-ala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud äri- ja tootmismaa. Planeeringuks taotlev maa-ala on soodne asukoht kahe suurema magistraali ääres ning loob hea logistilise ühenduse ettevõtlusele. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Saue valla üldplaneeringus toodud nõuetega. Planeeritava maa-ala suuruseks kokku on ca 7,0 ha.

Saue Vallavalitsus võttis 21.07.2021. aasta korraldusega vastu ja suunas avalikustamisele **Vanamõisa külas Mustlepa (72701:002:0319, suurusega 37816 m², maatulundusmaa 100%)** kinnistu ja lähiala detailplaneeringu. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on jagada Mustlepa kinnistu 6 kinnistuks, millest 3 kinnistut kavandatakse üksikelanu- ja abihoonete püstitamiseks (kinnistud suu-

Jõgisoo küla Klaasi, Keila mnt 3 ja Kanama tee L1 kinnistute ja lähiala detailplaneering - Perspektiivsed vaated

Raivo Tabri Arhitektuurbüroo OÜ © 2021

Jõgisoo külas Klaasi, Keila mnt 3 ja Kanama tee L1 kinnistu planeeringuala (sinisega) koos naaberkiinnistule (Kurvi, Keila mnt 1 ja Kanama kergtee L1 planeeringualale) planeeritava klaasitoodete tehasega (illustreeriv joonis).

rusega alates 1,0 ha), üks transpordimaa kinnistu kavandatakse juurdepääsu tagamiseks, üks tootmismaa krunt ühise suurkaevu rajamiseks ning üks kinnistu jääb jätkuvalt maatulundusmaa sihtotstarbega kuhu ehitusõigust ei kavandata. Tutermaa-Vanamõisa tee ja esimese planeeritava elamukrundi hoonestusala vahelisele maa-alale jäetakse ca 40 m laiune puhverala, millel paikneb kõrghaljastus. Planeeringuga on lahendatud juurdepääsud, parkimine, tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendus ning on määratud haljastuse ja heakorrastuse nõuded. Planeeritavatele elamukruntidele kavandatakse uus juurdepääsutee mahaõiduga riigi kõrvalmaanteelt koos nõutekohase ümberpööramisplatsiga, tagades ka (vajadusel) juurdepääs naaberkiinnistule (Kraaviserva). Planeeritava maa-ala suuruseks on ca 4,0 ha. Saue valla üldplaneeringu kohaselt asub detailplaneeringuks taotletav maa-ala tiheasustusalas ning planeeritava maa-ala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud pere- ja ridaelamumaa.

Lisainfo detailplaneeringute vastuvõtmise korraldustes, millega saab tutvuda Saue valla veebilehel: <https://sauevald.ee/vastuvõetud-detailplaneeringud>

Detailplaneeringute avalikustamine toimub **23.08.2021 kuni 05.09.2021** esmaspäevast neljapäevani kella 8.00-16.30 (kolmapäeviti kuni 18.30-ni) Laagri halduskeskuses, Veskitammi 4, Laagri alevik, kus on võimalik tutvuda detailplaneeringu materjaliga. Avaliku väljapaneku kestel on võimalik tutvuda detailplaneeringu materjaliga elektrooniliselt valla veebilehel: [\[vald.ee/avalikud-valjapanekud-ja-arutelud\]\(http://vald.ee/avalikud-valjapanekud-ja-arutelud\)
Lähemat informatsiooni saab planeeringute peaspetsialistilt Maili Metsaotsalt +372 53019887 maili.metsaots@sauevald.ee](https://saue-</p>
</div>
<div data-bbox=)

PROJEKTEERIMISTINGIMUSTE AVALIK MENETLUS

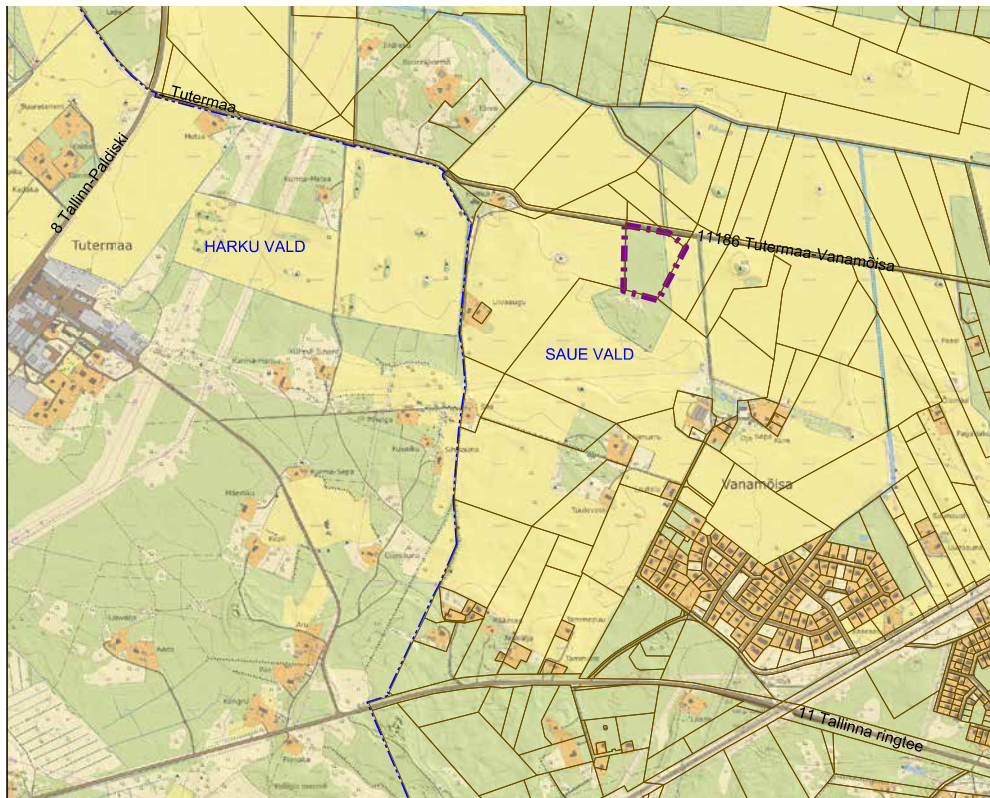
Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks **Vanamõisa külas Pistriku tee 10** (katastritunnus: 72701:002:2059; 1541m² elamumaa 100%) kinnistul lubatud hoonestusala nihtamiseks ja suurendamiseks kuni 5% võrreldes Vanamõisa küla Vau, Vau 2, Vau 3 ja Nurme 1 kinnistute detailplaneeringus sätestatuga (kehtestatud Saue Vallavalitsuse 22. juuni 2010. aasta korraldusega nr 392).

Arvamused esitada hiljemalt **21.08.2021** Saue Vallavalitsusse (Kütise tn 8, 76505, Saue linn; info@sauevald.ee).

Eelnõud puudutavate küsimuste korral palun ühendust võtta vallaarhitekt Urmas Elmikuga telefonil 516 6441 ja e-posti aadressil urmas.elmik@sauevald.ee

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks **Munalaskme külas Telliskivi vkt 4** (katastritunnus: 51802:001:0204; 17347m² elamumaa 100%) kinnistul lubatud ehitisealuse pinna ja hoonestusala suurendamiseks kuni 10% lahusoleva alana kehtivast hoonestusala kinnistu lääneservas võrreldes Munalaskme külas Telliskivi katastriüksuse detailplaneeringus sätestatuga (kehtestatud Nissi Vallavolikogu 14. detsembri 2006. aasta otsusega nr 52).

Arvamused esitada hiljemalt **21.08.2021** Saue Vallavalitsusse (Kütise tn 8, 76505, Saue linn;

Mustlepa kinnistu (asukohaskeem)

info@sauevald.ee).

Eelnõud puudutavate küsimuste korral palun ühendust võtta vallaarhitekt Urmas Elmikuga telefonil 516 6441 ja e-posti aadressil urmas.elmik@sauevald.ee

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu 15. mail 2019. aastal väljastatud korralduse nr 582 „Projekteerimistingimuste määramine **Saue linnas Tule põik 5** kinnistul“ muutmiseks punkti 1.3 osas, kus oli välja toodud maakasutuse sihtotstarvete osakaal ärimaa (15%) ja elamumaa (85%) vahel. Kuivõrd tänane turusituatsioon ei soosi korterelamuse äriruumide rajamist ning vastavate rentnike leidmine on jätkuvalt ebaõnnestunud, puudub vajadus äriruumide ettenägemiseks korterelamuse, sest elamu ei asu

linna äriliselt aktiivses tsoonis. Maakatastriseaduse § 18 lõike 1 punkti 3 kohaselt on võimalik Tule põik 5 katastriüksusele määrata ehitusloa alusel sihtotstarbeks elamumaa 100%.

Arvamused esitada hiljemalt **21.08.2021** Saue Vallavalitsusse (Kütise tn 8, 76505, Saue linn; info@sauevald.ee).

Eelnõud puudutavate küsimuste korral palun ühendust võtta vallaarhitekt Urmas Elmikuga telefonil 516 6441 ja e-posti aadressil urmas.elmik@sauevald.ee

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks **Laagri alevikus Pärnu mnt 570** (katastritunnus: 72703:001:1970; 5072m² elamumaa 100%) kinnistul amortiseerunud üksikelanu ja abihoonete lammutamiseks ning kahest la-

ofoonest koosneva nutiladude kompleksi rajamiseks. Kinnistu paikneb Saue valla üldplaneeringu kohaselt ärimaa juhtotstarbega alal, kus vajalikud tehnorassid on valdavalt välja ehitatud ning liikluskorraldus organiseeritud. Kavandatav tegevus ei muuda väljakujunenud liikluskorraldust. Soovitav hoonemaht ja plaanitav äriplaneerimine tegevus sobitub kinnistule ja välja kujunenud äripiirkonda ning on kooskõlas Saue valla üldplaneeringuga.

Arvamused esitada hiljemalt **21.08.2021** Saue Vallavalitsusse (Kütise tn 8, 76505, Saue linn; info@sauevald.ee).

Eelnõud puudutavate küsimuste korral palun ühendust võtta vallaarhitekt Urmas Elmikuga telefonil 516 6441 ja e-posti aadressil urmas.elmik@sauevald.ee

Mida vald vabaiühendustelt vastu ootab?

Sel kevadel valmis soovituslik juhend valla vabaiühendustele, millest suur osas on Saue valla vabaiühenduste rolli kirjeldamine nii külaliikumises kui kohaliku elu edendamises.

KAIJA VELMET
kultuuritööjuht

Ajendiks oli soov saada ühtsetel alustel vormistatud hetke-seisu sellest, milliseid teenuseid meie vabaiühendused pakuvad. Teisalt oli kindel soov panna kirja, millised on valla ootused külaseltside tegevusele. Vallavalitsust on korduvalt süüdistatud selles, et toetame külaseltsi liiga heldelt, me pidada lausa lennukilt raha loopima. Jah, meie toetused on paljude teiste omavalitsustega võrreldes tunduvalt kopsakamad, kuid ka meie ootused on suuremad. Oleme ammuilma jõudnud tõdemuseni, et õhin on hea ja hädavajalik, aga ainult õhinapõhiselt järjepidevat arengut oodata ei maksa.

Soovituslikku juhendisse sai kirja miinimum, mida vald iga asumitasandi vabaiühenduselt vastu ootab. Just miinimum, sest kui liiga täpselt kõik ette kirjutada, muutuksid külaseltsid ühte nägu ja see on kindlasti viimane asi, mida ootame.

Juhendi koostamise eel saatsin külaesindajatele küsimustiku piirkonnas pakutavate teenuste kohta, samuti oli võimalik vastata, millised teenused selles piirkonnas kas peaks olema või võiks tulevikus olla. Küsimustikule vastati 2021. aasta jaanuarikuus ja juhendis kirjas olevad piirkondade teenuste kirjeldused peegeldavad seega 2021. aasta alguse seis.

Võimalikud pakutavad teenused olid küsitluses jaotatud 13 suuremasse kategooriasse, kokku oli loetletud 61 teenust. Loetelu ei olnud loomulikult ammendav ning samas ei olnud eeldatud, et üheski kohas peaks kolmas sektor osutama kõiki neid teenuseid. Loetelu kajastab pigem võimalusi valdkondadest, mida vastavalt kogukonna soovidele ja vajadusele võib kolmas sektor kaaluda tulevikus pakkuda.

Teenuste valik võiks tulevikus kasvada

Tulevikus peaks eelkõige tugenevema esimese asumitasandi külaseltside roll ja neis piirkondades pakutavate teenuste valik võiks veelgi avarduda. Külaseltsi juurde peaks koonduma ka eakamate seltsitegevus (kohati see juba on nii), selmet olla eraldiseisev MTÜ oma asjaajamise ja raamatupidamisega. Esimese asumitasandi keskuse vabaiühenduse kanda peaks olema ka piirkondlik noorsootöö,

TEENUSED, MIDA PEAKS TÕMBEKESKUSE KODANIKEÜHENDUS KOGUKONNALE PAKKUMA		
I asumitasandi keskus	II asumitasandi keskus	III asumitasand
PIIRKONDLIKU ELU EDENDAMISE JA ETTEVÕTLUSE VALDKONNAS:		
Seltsitegevus ja muu kogukonna-arendus	Seltsitegevus ja muu kogukonna-arendus	Seltsitegevus ja muu kogukonna-arendus
Talgud, heakorrateenus (vähemalt 1 x aastas)	Talgud, heakorrateenus (vähemalt 1 x aastas)	Talgud, heakorrateenus (vähemalt 1 x aastas)
Seltsimaja haldamine	Seltsimaja haldamine (seltsimaja olemasolul)	
Laatade korraldamine		
KULTUURI JA SPORDI VALDKONNAS:		
Kultuuriürituste korraldamine (kontsert, teater, kino; vähemalt üks laiemat avaliku huvi pakkuv üritus kuus)	Kultuuriürituste korraldamine (kontsert, teater jne; vähemalt üks laiemat avaliku huvi pakkuv üritus kvartalis)	
Rahvakultuuri toetamine ja populariseerimine (tasuta seltsimaja ruumide kasutamise võimalus jms)	Rahvakultuuri toetamine ja populariseerimine (tasuta seltsimaja ruumide kasutamise võimalus jms)	
Spordiürituste osas ennekõike rahva liikumisharrastust soodustavate ühistegevuste korraldamine	Rahva liikumisharrastust soodustavate ühistegevuste korraldamine	
Spordirajatiste ja matkaradade haldamine nende olemasolul		
NOORSOOTÖÖ, HUVIHARIDUSE JA TEGEVUSE VALDKONNAS:		
Huviringide ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine eri vanuserühmadele – vähemalt kaks huviringi täiskasvanutele ja kaks lastele/noortele; võimalusel pakkuda täiendkoolitust	Huviringid täiskasvanutele (vähemalt 1 ring), huviringid lastele (võimalusel)	
Noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt	Noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt	
Noortele suunatud projektid		
Mänguväljakute haldamine nende olemasolul		
SOTSIAALHOOLEKANDE JA SOTSIAAL-TEENUSTE VALDKONNAS:		
Infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas	Infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas	Infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas
Eakate seltsitegevuse korraldamine	Eakate seltsitegevuse korraldamine	
KURITEOENNETUSE VALDKONNAS:		
Naabrivalve		
POSTITEENUS:		
Pakutakse, kui kogukond leiab, et teenus on vajalik		
MUUD TEENUSED:		
Pakutakse, kui kogukond leiab, et teenus on vajalik		

vajadusel/võimalusel koostöös Saue noortekeskusega.

Lisaks võiks vabaiühendus vahendada muid kogukonnas oodatud tegevusi, nt juuksuriteenust, massaaži, iluteenuseid, avalikku sauna ja kaubanduse korraldamist. Praegu pakub näiteks Hüüru külaselts raamatukogu teenust, Ääsmäel vahendatakse ilu- ja massaažiteenuseid ning kala- ja lihatoodete müüki kohapeal, Vanamõisas

toimub aktiivne ringitöö, laitses on oluline osa noortetööl jne.

Teenuste standardid piirkonniti võiksid ühtlustuda, samas jääb ilmselt piirkonniti erinevaks oodatavate teenuste loetelu. Valmisolek peaks olema selliste kogukonnale oluliste teenuste korraldamiseks või vahendamiseks nagu infovahetus (lugemistuba, kaubandus, kaugtöökeskused), postiteenused, koduõendu-

se teenus ning teised sotsiaalse toetamise teenused, noorsootöö, huviringide korraldamine, kogukonna heakorda ning turvalisust tõstvad teenused.

Kui piirkonnas tegutseb tugev ja stabiilne piirkonda esindav vabaiühendus, on vallavalitsusel otstarbekas kaaluda osaliselt sarnast funktsiooni täitva munit-sipaalorganisatsiooni tegevuse üleandmist piirkonna vabaiühendusele.

Investeeringutoetuste taotlused esitada hiljemalt 1. septembriks

Saue vallavalitsus tuletab meelde, et hiljemalt 1. septembriks tuleb esitada MTÜdel ja Sadel järgnevaks aastaks planeeritavate avalikkusele suunatud hoonete või rajatiste projekteerimise, ehitamise või renoveerimise toetuste taotlused.

Võimalik taotletava toetuse suurus:

1) ilma välise kaasfinantseeringuta maksimaalselt 3200 eurot;
2) välise kaasfinantseeringu korral (nt KOP, LEADER vms) omafinantseeringu osa, kuid üldjuhul mitte rohkem kui 25% kavandatava projekti kogumaksumusest.

Oluline on teada, et juba teist aastat toimub toetuste taotlemine ja taotluste menetlemine elektroonilises infosüsteemis SPOKU. See tähendab, et taotluse vorm tuleb täita ja lisadokumendid laadida selleks ettenähtud keskkonda, mille asukoha viite leiab koduleheküljelt www.sauevald.ee (taotlused → kultuur → MTÜde ja SAde investeeringutoetuse taotlus). Taotlemise võimalus avaneb alates 1. augustist.

Elektroonilisse keskkonda saab esialgu siseneda üksnes MTÜ või SA juhatuse liige

Kui taotlust soovib sisestada või toiminguid teostada teine isik, siis selleks on vajalik edastada allkirjastatud volitus Saue valla e-teenuste arendusjuhile aadressil katlin@sauevald.ee, kes loob teile vastavate õigustega ligipääsu. Eelmisel aastal edastatud tähtajatud volitused on kehtivad ka sel aastal.

Toetuse taotlemiseks täida e-keskkonnas etteantud väljadel vorm hiljemalt 1. septembriks, lisa nõutud dokumendid, allkirjasta (allkirjastada saab vaid juhatuse liige/liikmed või volitatud isik) ja esita.

Olulisteks lisadeks on endiselt:

- maa omandiküsimustega seotud dokumendid;
 - eelarve aluseks olev riigihanke tulemus või projekteerija (või teise pädeva isiku poolt) koostatud hinnakalkulatsioon (asjakohasel juhul);
 - Alla riigihanke piirmäära jäävate hangete korral (sh mitte riigihanke kohuslased) vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumist koos hinnapakumise lähteülesandega;
 - objekti ehitamiseks või renoveerimiseks vastav projektidokumentatsioon (asjakohasel juhul).
- Lisainfo:** Arendusprojektide juht Kati Oolo, kati.oolo@sauevald.ee, 58048615 või koduleheküljelt www.sauevald.ee (taotlused → kultuur → MTÜde ja SAde investeeringutoetuse taotlus)

KATI OOLO
arendusprojektide juht

31. augustil on järgmise kalendriaasta tegevus- ja projektitoetuste taotluste tähtaeg

Taotlusi saab esitada ainult elektroonselt valla ise-teeninduskeskkonnas aadressil iseteenindus.sauevald.ee. Iseteeninduskeskkonnas on taotlusvoor avatud 1.-31. augustil.

Projektitoetus

- Projektitoetus on kultuuri-, spordi-, noorsootöö ja vabaaja **tegevuse korraldamiseks** eraldatav projektipõhine toetus.
- Maksimaalne toetuse summa on 3200 eurot taotleja kohta kalendriaastas.
- Projektitoetust saab taotleda MTÜ, SA või eraisik.
- Taotlus tuleb esitada elektroonselt iseteenindus.sauevald.ee.
- 2022. a projektidele taotluse esitamise tähtaeg on **31.08.2021**.

Projektitoetus täiskvasvanute koorile, rahvatantsurühmale

- Kuni **3200 eurot** aastas juhendaja(te) töötasudeks.
- Tasuta ruumide kasutamine vallale kuuluvatel pindadel.
- Kui taotleja põhitegevus toimub Saue Vallavalitsuse eelarvelise allasutuse juures, on võimalik taotleda projektitoetust sellises määras, et projektitoetus ja allasutuse kaetud koori/tantsurühma tegevuskulud ei ületa kokku 3200 eurot ehk projektitoetuse piirmäära.

Tegevustoetus

- Tegevustoetus on kultuuri-, spordi-, noorsootöö ja vabaaja tegevuse **igapäevaseks korraldamiseks**, tutvustamiseks ning jätkusuutlikkuse tagamiseks eraldatav toetus, mille tegevused on suunatud avalikkusele ning on Saue Vallavalitsusega kokku lepitud.
- Igas tõmbekeskuses finantseeritakse ühte tegevustoetuse saajat. Esmatasandi tõmbekeskuses Laagris, Saue linnas, Haibas ning Riisiperes ei eraldata tegevustoetust mittetulundusliku tegevuse toetamiseks, kuna seal tegutseb kooskõlas arengukavaga tegevustoetuse eesmärkide täitmiseks valla allasutus Saue Kultuuri- ja Huvikeskus.
- Tegevustoetust saab taotleda MTÜ või SA, mille registreeritud asukoht on Saue vallas.

Raielubade taotluste arv on kõvasti kasvanud

Kui 2018. aastal väljastati üldse kokku 176 raieluba, siis 2021. aasta kuue esimese kuuga 180.

Luba peab taotlema tiheasustusaladel puude raieks. Haasustuses pole raieluba taotleda vaja, kuid maatulundus- ja metsamaadel kehtib metsaseadus, kus võib ilma metsateatist esitamata enda tarbeks metsa raiuda kuni 20 tihumeetrit aastas, muudel juhtudel tuleb esitada keskkonnaametile metsateatis. Vösa raieks ei ole luba vaja – puu mõõt algab 8 cm rinnadiameetrist (ehk puu läbimõõt 150 cm kõrguselt on 8 cm).

„Suurenenud on Laagri-Alliku ümbrusesse antavate lubade arv, sest seal on suured uusarendused, näiteks Veskimõldre 2, kus on metsakrundi, millele püstitatakse eramaju. Arenduskruntidel võetakse maha metsa, kuid üldjuhul on siiski tegemist üksikpuude raietega,“ ütleb keskkonnaspetsialist Birgit Panksepp.

Luba pole vaja

Luba ei ole vaja taotleda, kui soovatakse raiuda viljapuid või pügada hekki, kuid hooldusloiklubade vajavad puud, mille võra plaanitakse vähendada rohkem kui 25%. Oluline on märkida, et kui maha raiutakse elujõuline puu, siis tuleb teha asendusistutus. Suuremate ja väärtuslikemate puude korral, nagu tamm või pärn, tuleb asemele istutada isegi kaks või lausa kolm puud. Viljapuid ja elupuuhekki ei loeta asendusistutuseks.

Luba pole vaja, kui tegemist on inimese elule, tervisele või varale ohtliku puuga. Kuid sõna „ohtlik“ on inimeste peades väga erinev. „Küllalt on juhtumeid, kui inimene pöördub minu poole, et maja juures puu kohe kukub kaela, aga vaatama minnes selgub, et puu on täies elujõus ja inimene ilmselgelt soovib puu maha võtta, sest ei viitsi sügisel lehti koristada või ei talu öitsvate paplite tolmu. Sellistel puhkudel ma keeldun raieloa väljastamisest, sest kui sa ei soovi loodusega koos elada, koli Lasnamäele või New Yorki, kus puudub igasugune haljastus,“ on keskkonnaspetsialist konkreetne.

Selliste valeandmete esitamine (puu ei ole ohtlik) ongi sagedasim põhjus, miks vald raieloa väljastamisest keeldub. Keeldumiseks on põhjust ka siis, kui puu on elujõuline ja terve või ei saada piiripealsete puude korral naabri kirjalikku nõusolekut. Samuti võib keelduda, kui puu on rohekoridoris või oluline looduskaitsealast seisukohast. Harvem tuleb ette, et planeeringuga on määratud puu säilitatavaks.

„Ma ütlen tihti inimestele, et raiuda saab alati, kuid uue puu istutate juba oma lapselastele. Sõites ise igapäevaselt mööda valda ringi, on tegelikult hea näha, et tihti luba hangitakse, kuid puu on kuid, vahel aastagi hiljem siiski püsti ning raie osas on ümber mõeldud,“ rõõmustab Panksepp.

2018. aastal väljastati 176 raieluba

2019. aastal väljastati 187 raieluba

2020. aastal väljastati 312 raieluba

(millest juba üle 200 väljastati n-ö koroonakevad)

2021. aastal on poole aastaga väljastatud 180 raieluba

Elanike sõnul valitseb Maidla järve äärses parkimises täielik kaos

Eriti hull on olukord soojadel nädalavahetustel, kus järve ümbrus on tihedalt keelualas parkivaid masinaid täis, parklasse jaksab sõita vaid paar-kolm.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

„Täielik kaos. Maidla-Kiisa tee äär oli nii umbes, et liiklus teel on lausa takistatud,“ ohkab Maidla ja Pärninurme külanõu Margus Reintam. Transpordiameti paigaldatud parkimist keelavaid märke ignoreeritakse.

Tegelikult on populaarse suvituskoha juures parkla olemas. Tähistatud ja asfaltkattega. Mahutab vabalt sadakond autot, aga nõuab paari sammu jagu kõndimist, enne kui veeäär vastu tuleb. Ja neid samme näikse olevat suvitajatel keeruline astuda. Pigem pressitakse oma masin peaaegu ninaga vette, keelumärkide ja ratsionaalse mõtlemise kiuste.

Lisaks sellele, et parkimine keelualal tekitab kohatise liikluskahjustuse, tehakse liiga ka loodusele, järve äär on

Transpordiameti paigaldatud parkimist keelavaid märke ignoreeritakse

sisse sõidetud autoroopaid täis. „Järve ümbrust korrastab Maidla külarahvas talgute korrast. Ka sellel kevadel riisusime ja tasandasime autode poolt tekitatud roopaid. Kahju on vaadata, kuidas meie töö peale vilistatakse,“ ütleb külanõu.

Küla on nõrduinud

Ka kogu järveäärset arendust on küla püüdnud aastate pikku omal initsiatiivil ja valla rahastusel teha. Kaldad on võsast puhastatud, rajatud on ujuvillad, paigaldatud riietuskabiin, pingid, grillimisest mõeldud kohad, prügikastid jne. Alles hiljuti valmis ka äge vabaõhu jõusaal ja terviserada.

Külarahvas on pöördunud parkimiskaosega ka politsei poole, kust vastati, et proovitakse tihedamate patrullidega aidata, aga on ka öeldud, et lihtsalt pole jõudu

Autoninaga veepiirile, kuigi parkla on kümnekond meetrit eemal

selliste asjadega tegeleda. Külainimesed on ehitanud hulgaliselt tõkkeid, et päris rannaliivale või ninapidi vette ei saaks sõita, tellinud Transpordiametist keelumärke ümber järve, aga ei midagi.

„Oleme rõõmsad, et meie

vaev on läinud asja ette ja väga paljudele on meie järve ümbrus kujunenud toredaks rannamõnude nautimise kohaks. Aga samas ootame, et iga inimene täidaks seal hea korra ja parkimise reegleid,“ püüab Reintam inimeste mõistlikkusele rõhuda.

Uus töötaja – keskkonnaspetsialist Helari Buht

Alustasin juunikuus tööd Saue vallavalitsuses keskkonnaspetsialistina, minu tööpiirkonnaks on endiste Nissi, Kernu ja Saue linna alad.

Minu poole saab pöörduda raielubade ja puurkaevude taotluste, jäätmeäitlusega seotud või muudes keskkonnanalastes küsimustes.

Kõrgharidus on mul maaülikoolist, kus bakalaureusekraadi sain keskkonnakaitstes ja magistri maastikukaitstes ja –hoolduses. Peale ülikooli töötasin alla poole aasta PRIAs, kus tegelesin pindala toetuste jagamise kontrollimisega – st kontrollisin üle, kas see, mis põllumees taotluses esitas,

vastas ka tõele. Viimased kaks ja pool aastat töötasin keskkonnainspeksioonis, kus peamiselt tegelesin jahil, kalanduse ja kaitsealade valdkondade järelevalve ja väärtegade menetlemisega.

Olen jahimees ja suure osa oma vabast ajast kulutan jahil käimisele või sellega seotule. Kui selle kõrvalt aega on, käin veel ka kalal ja kettagolfi mängimas.

Saue valda tulin tööle, kuna tundsin, et vajan töölus muudatust ning valla keskkonnaspetsialisti koht

tundus olevat sobiv väljakutse. Lisaks sellele on teine keskkonnaspetsialist Birgit mu endine töökaaslane keskkonnainspeksioonist ning

kuulsin siinsete inimeste ja valla kohta ainult häid sõnu.

KONTAKT:
helari.buht@sauevald.ee
53573361

Ruila mõisapargile tehakse hoolduskava

200-aastase ja kaitsealuse mõisapargi hoolduskava kaardistab pargi väärtused ja toob välja neid mõjutavad ja ohustavad tegurid. Hoolduskava valmib 2022. aasta kevadeks ja tõenäoliselt saab sama aasta jooksul ka vajalikud parendus- ja tegevused ellu viia.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Ruila mõisa pargi lääneosa, peahoone esi- ja tagaväljak on pärit 19. sajandi algusest ja pargi idaosa on rajatud 19. sajandi teisel poolel, seda kinnitavad ajaloolised kaardi- ja plaanimaterjalid aastast 1816 ja 1883. Ruila mõisa pargi puhul on tegemist peaaegu vabakujulise n-õ inglise stiilis pargiga. On nii looduslikku kujundust ja sinka-vonka radasid, samas on mõisa vahetus läheduses ka sirgete teede võrgustik korrapäraste hekiribadega.

„Ruila mõisa pargi pea-

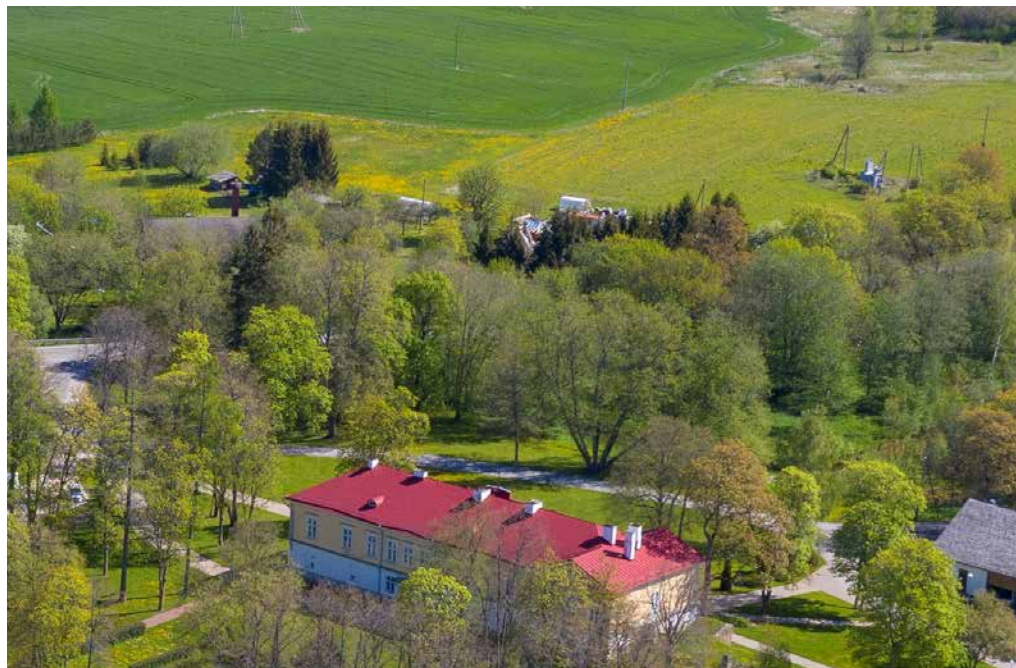

Foto: Erik Riikola

mised väärtused on eriline maastikku sobiv kompaktnes, suhteliselt tervikuna säilinud struktuur, koos vanade säilinud puudegruppide ja pargielementidega. See annab võimaluse parki taastada,“ leiab hoolduskava koostav maastikuarhitekt Valdeko Lukken.

Seevastu probleemne on pargis paiknev reoveetiik. Tegemist on nõukogude aegse reoveepuhasti eesvooluga. „See probleem laheneb ühisveevärgi ja kanalisatsiooni trasside puhastusseadmete uuendamisega,“ kinnitab spetsialist.

Augustis võetakse võsa maha

Välitööde käigus võttis hindajate tiim vastu otsuse, et alustatakse pargi puhastamist ohtlike puude eemaldamisega teede ääres, Va-

salemme jõe kallalrajal ja endisel paisutatud veetalal. „Siis joonistub paremini see pargipilt välja ja edasi saab tegeleda juba üksikpuude hindamisega,“ tutvustab avaliku ruumi spetsialist Miia Kraun tööde etappe. Võsa maha võtmine tehakse ära augustikuu jooksul.

Puude raiumise ja istutamise maht on alles seega selgumisel, vajadus sõltub pargipuude tervislikust seisundist, aga eesmärk on Krauni sõnul tagada pargi väärtusliku puistu säilimine.

Maastikuarhitektuuriline plaan

Pargi kasutamise seisukohalt on vajadus jalgteede, pargipinkide ja lehtla(te) järele. Kuna pargis tegutseb kool, oleks hea kui pargi la-

hendus pakub tegevusi, võimalusi kooliperele silmailu nautimiseks, puhkamiseks ja ka õppetööks.

Tasakaalustada tuleks n-õ avatud ja suletud alade tasakaal. Et vahelduaks pimedamad-kitsamad teerajad kõrge haljastusega avatumate alade ja vaatekohtadega. Näiteks tasub mõelda, kuidas markerida näiteks vana paisjärv, mille asukoht on praegugi maastikul nähtav, isegi koos endiste saarekestega.

„Kui hoolduskava tehtud, tuleb läbi mõelda, millised pingid-stendid-prügikastid ja muud väikearhitektuuri vormid on vajalikud ja sobilikud,“ ütleb Kraun. Tema sõnul on kavas korraldada sel teemal ka avalik arutelu kohaliku kogukonna ja kooliga, aga see toimub tõenäoliselt 2022. aasta alguses.

Lapsel on turvaline, kui vanem tunneb ennast vanema rollis kindlana

Vanemlusprogramm „Imelised aastad“ on Saue vallas nii populaarseks saanud, et 2021. aasta sügisel alustab Saue vallas juba kaks koolitusgruppi. Koolitus on mõeldud 2-8-aastaste laste vanematele, kes soovivad ennetada võimalikke laste käitumisprobleeme, tulla toime perekriisidega või kelle peres kasvavad käitumishäiretega lapsed.

Vanemate nõustamine ja koolitamine on tõenäoliselt üks tõhusamaid viise, kuidas ennetada erinevaid probleeme, mis võivad lapse kasvatamisel ette tulla. Üheaegselt on vaja seada lapsele piire ja olla toetav (samas mitte liiga sekkuv), olla nõudlik ja samaaegselt õrn, pakkuda lapsele lähedust ja öelda vajadusel „ei“. Vahel võib tunduda, et vajadused on justkui vasturääkivad ja ootused vanemale püüdmalt kõrgeid.

Täiendavalt tuleb arvestada iga lapse vanuse ja arenguvajadustega. Lapse kasvatamisel oleme sageli silmitsi olukorraga, kus jõud saab otsa ja mõistus ütleb üles. Pisike inimene vaatab otsa oma segaduses vanemale ja mõlemal on ebakindel olla. Vanemluskoolitus õpetab vanematele erinevaid viise, kuidas ennetada konflikte, kuidas keerulises olukorras hakkama saada, last motiveerida ja iseendale aega leida. Lapsel on turvaline olla, kui tema vanem tunneb ennast vanema rollis kindlana ja oskab ka kriitilises olukorras adekvaatselt reageerida. Nii on lapsel võimalik turvaliselt piire kombata ja maailma avastada. Vanem saab vastutasuks usaldusliku ja lähedase suhte oma lapsega. Turvalises lapse-vanema suhtes kasvavate laste puhul esineb keskmiselt vähem kooliprobleeme, neil on paremad suhted eakaaslastega, parem eneseväljendusoskus ja väiksem tõenäolisus antisotsiaalsele käitumisele, nagu näiteks agressiivsus ja sõltuvusainete tarvitamine. Vanemlusstiil on kahtlemata määrav ka lapse vaimsele tervisele. Mida turvalisemad suhted, seda parem vaimne tervis. Pikemas perspektiivis võimaldab see kasvatada tervemaid ja rahulolevamaid täiskasvanuid.

Vanemluskoolitusega liitumiseks ei pea peres olema probleeme lastega või vanemate vahel. Uued teadmised ja võimalus arutada teiste vanematega erinevate küsimuste üle tulevad alati kasuks. Mõnikord võib tuge anda seegi, et juba rakendatav praktika ongi kõige parem. Võimalik, et kunagi läbitud vanemluskoolitus on just see põhjus, miks suuremad mured lapse kasvatamisel jäid tulemata ja vanem ennast lapse kasvatamise protsessis kindlana tundis.

• www.terviseinfo.ee/et/projektid/vanemlusprogramm-imelised-aastad

• Info Saue valla koolitusgruppide kohta: lastekaitse spetsialist Liis Tooming liis.tooming@sauevald.ee

• Üks koolitus toimub Laagris Tuleviku lasteaia ruumides (koolitajad Merit Lilleleht ja Umberto Dorus Geerts)

• Teine Saue Midrimaa lasteaia ruumides (koolitajad Kristel-Liis Kaunismaa ja Katri Bergmann)

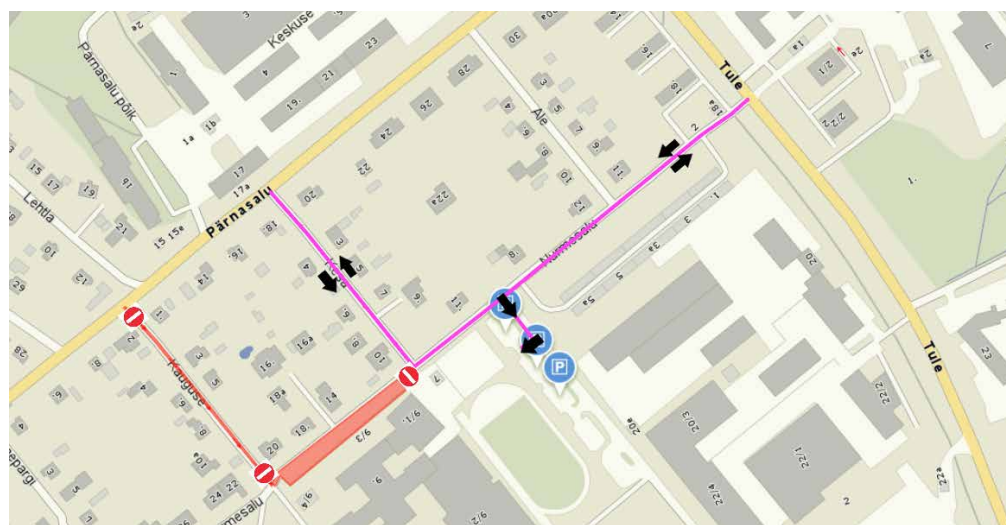
9. augustist on Saue Kauguse ja Nurmesalu tänavad suletud

Alates 9. augustist alustatakse Saue linnas Kauguse ja Nurmesalu tänavate (Saue gümnaasiumi esine) rekonstrueerimist.

INDREK PIKK
teedespetsialist

Liiklus on suletud ja liigipäas tagatud ainult kohalikele elanikele ja teenindavale transpordile. Tänavad on liikluseks suletud oktoobri esimese nädalani.

• Sulgemise perioodil muudetakse Kesa tänav kahe-suunaliseks.

• Peale Kauguse ja Nurmesalu tänavate asfalteerimist suletakse liiklusele Kesa tänav, mida hakatakse samuti rekonstrueerima.
• Kooliesine parkimine kolib kõik Tule põigu parklasse.
• Kooliesine piiratakse aedadega, et tagada laste turvalisus.

Laste kooli toomisel oleks mõistlik läheneda koolile Tule tänava poolt ja lapsed staadioni parklas välja lasta. Peale kooliesise valmimist saab kooli ees ainult peatuda ja alles jäetakse üks läbiv sõidurida. Olemasolev kooliesine parkla muudetakse jalgratta- ja jalgteeks ning jalgrattaparklaks.

Kesa ja Kauguse tänavatele ehitatakse 2,5 m laiused jalgratta- ja jalgteed. Lisaks laiendatakse staadioni parklat ja rajatakse peatumistaskud Tule põigu tänavale ning Vana-Keila maanteele. Kogu projekti lõpptähtaeg on 30. november 2021. Vabandame ebamugavuste pärast.

Saue gümnaasiumi nõukogudeaegne monumentaalkunstiteos sattus magistritöösse

Eesti kunstiakadeemia magistrant Anu Soojärv kirjutas oma lõputöö Eesti 1960.-1990. aastail valminud monumentaalkunstist, üheks uuritavaks teoseks on ka Saue gümnaasiumis olev ehissein. Soojärv uuris kohalike elanike mõtteid ja sai päris vastakaid arvamusi.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Paljudele väga ei meeldinud, aga nõukaaegsete objektidega kipub nii olema, et kui neist räägitakse ja neid tutvustatakse, muutuvad inimesed ka leplikumaks,“ nendib magistrant. Ta leiab, et kunst, mille peamine eesmärk oli olla monumentaalselt dekoratiivne, kuulub Eesti kunstiajaloo ühte omaette ja olulisse epohhi. „Igal sellisel teosel on oma lugu, need on kavandatud professionaalsed kunstnikud, sageli ka ise valmis teinud, neid tehes katsetanud ja otsinud, õppinud ja kujunenud, sest siinsed olud ei olnud materjali, tehniliste ja rahaliste võimaluste poolest kiita. Eestis püüti ka ideoloogilisest survest mööda minna ja abstraktse sisu poole pöörduda,“ ütleb Soojärv.

Tema küsitlusele vastas pea 50 inimest, kümme-kond neist polnud teosest midagi kuulnud, ülejäänud olid moel või teisel kooliga seotud – kas siis ise õpetajad või käis laps selles koolis või vastaja ise. Miks see seal on või kes on autor, seda enamus vastajaid ei teadnud. Üks oskas nimetada küll kunstnikku, teine tellijat ja kolmas asjaolu, et seda maha võtta ei tohi. Ligi 70% vastajatest leidis, et taies tuleks säilitada.

Foto: Martin Siplane

Saue gümnaasiumi keraamiline pannoo. Mai Järmut, 1986, madalkuumuskeraamika

Disainiajaloolase Kai Lobjakase sõnul on kunstiteose kaasamine üldhariduskooli ruumidesse olnud küllalt tavapärane praktika. 1985. aastal avatud moodsasse Saue koolimajja tellis pannoo selle esimene ja pikaajaline direktor Jaan Palumets, kes pöördus selleks kunstiteoste kombinati Ars, mille kaudu liikus tollal suurem osa avaliku ruumi kunsti tellimusi. Seal oli suurepärane teostusbaas ja võimekus kunstnike ideid realiseerida.

Kunstnik Mai Järmutini jõudis võimalus selle tellimusega töötada, kuna ta oli teada andnud, et hea meelega midagi sellist ette võtaks. Teos realiseerus kiiresti, ideest valmimiseni kulus vaevu aasta. Koha tulevasele kunstiteosele oli direktor uues hoones välja valinud ja selleks sai peatrepi esimesel mademel asuv umbes 1

x 6 m seinapind.

Mai Järmuti väljapakutud kavand sobis ja nii sai Saue kool oma seinale kuuest moodulist koosneva eraldi metallraamidesse paigutatud keraamilise pannoo. Järmut, kes oli juba tollal keraamikuna tuntud oma monumentaalsuse ja popiliku käekirja poolest, kavandas moodsa haridusega seotud sümboliteist koosneva piltjutustuse. Ta pidas oluliseks, et see kajastaks kooli elu ning oleks lastele arusaadav.

Nii on kriitilisel paberil meenutaval kahelruudulisel taustal joonlaua peal paikneva maakaardi kõrval läikivad, kandmisest veidi lõssis helesinised tennisid, siis käärid, kirjaklambrid, värvilised tindiplekid ja sulepea (mis ei ole imal anakronism, tollal seda veel tõesti kasutati) ning värvituubist väljapigistatud aabitsakukk.

Lugu lõpeb viljapeadega viidates piirkonnale – Sauele tõesti tegutses mitmeid põllumajandusele keskendunud ettevõtteid. Kujutatud on otra, mille autentse väljanägemise eest kunstnik üldistusele lõivu ei maksnud ning selle originaalilähedaseks modelleerimist väga tõsiselt võttis. Kõiki osi raamib matemaatiline märgisüsteem ja kogu pannoo on teostatud tollal harva esinevates puhastes, erksates värvitoonides, mida jõustab omakorda triibumotiivistik kujutatud sümbolobjektidel.

Pannoo paikneb tänaseni oma algses asukohas ja seda on püütud aja jookul käepäraste vahenditega parandada, kuid on sellele vaatamata küllalt terviklikult säilinud. Mõne aasta tagune plaan sellele majas uus asukoht leida ei ole õnneks teostunud.

Muinsuskaitseameti kodulehel tuleb muinsuskaitsepäevade raames septembri algul virtuaalnäitus „Peidus pärand“, mis on pühendatud nõukogudeaegsele monumentaalkunstile ning üheks objektiks on just Saue gümnaasiumi ehissein. Näitus toimub 9.-12. septembril 2021 täies mahus veebilehel: <https://muinsuskaitsepaevad.ee/>.

Kui Jaan Elgiga Saue mõisamajja jõudis... (algus lk 1)

>>> **Natuke nagu muuseum**
Aga mõisamaja on imeline. Paraaduksest sisenedes leiab külastaja end avarast fuajees, millest kerge kriuksuga trepp viib teisele, härrasraha omaaegsele elukorrusele. See koosneb tänagi üheksast toast, kõik omavahel ühendatud ja neis tavaliselt väarikaid pidusid peetaksegi.

Natuke on ringi liikudes nagu muuseumi tunne. „Ma käingi seal vast korra kuus,“ avaldab Jaan. Elgi liigub omaaegse Baltisaksa paruni Frederich von Fersen valdustes tihemini. Kui alguses muinsuskaitse üle vaatamas käis, leidsid spetsialistid seinakatete alt originaali, kreeka sammaste kujutised, mis osaliselt siis puhastati ja esile toodi. „See on kallis töö, aga südamele nii soe vaadata,“ on Elgi õppinud aastatega Saue mõisa väärtusi hindama.

Peahoone igas üheksas ruumis on natuke eri meeleolu ja eri värvigamma. Enamus tubades on säilinud

kunstmarmor, mis tollal oli moodne ja kallis materjal. Troonivad puujalgadel barokkahjud ja kaunistuseks on stukkdekoorid. Parunihärra magamistuppa on Jaan teinud oma töötoa, istub laua taga ja mõtleb vahel suuri mõtteid. Sealsamas on koha leidnud ampiirmööbel, mille on eksponeerimiseks toonud Maria Raud koos tütrega. Maja keskel oli kunagi härra töötuba, mis oli ühendatud teenijate trepiga. Sedakaudu said talupojad härra jutule tulla ja seal mõisteti siis õigust ja lahendati probleeme.

Ballisaalis on imehea akustika, kontsertidel pole vaja mingeid mikrofone ega võimendust. Samas kui aastaid tagasi mõisakontsertide formaati püüti käima lükata, siis tuli 70-kohalise saali vaevu paar-kolm inimest. Muide, omal ajal mõisates kempse ei olnudki, teenijad jooksid pissipotikestega ringi, nüüd on need muidugi sisse ehitatud.

Proua magamistoast leiab suure voodi, mis ei ole küll originaal, aga piltide järgi sarnasena ehitatud. Voodi dekoorid õmmeldi ise ja kuna tollal midagi väga ilusat kaubandusest võtta polnud, siis näiteks 300 ehistutti voodikangale meisterdas proua Elgi ise.

Lemmiktuba kangastelgedega

Mõisaproua endine buduaar on aga Elgi lemmiktuba. Selle keskel troonivad tema vanaisa valmistatud kangasteljed, mis ei ole sugugi ainult aksessuaari väärtusega. Elgi koob seal kaltsuvaipasid, mida turistid päris heameelega kaasa ostavad. Üldse on see tuba nagu aegadeüleste sidemete küttes, sest siin on välja pandud ka Elgi ema ja vanaema näputööd. Kuidagi on need kõik aastakümnete kaupa alles hoitud ja nii on Elgile kallid inimesed justkui ikka tema ümber. „Ema tegi mul Ukusse Muhu susse,“

näitab ta veel isegi kangalt lahti lõikamata, aga lillemotiividega tuhvleid.

Elgi tunnistab, et selles ruumis on temal kõige parem tunne.

Mõisa varjatumad nurgad

Üks ruum, kus Elgi ja Jaan tihedasti aega veedavad, on esimese korruse köök, mis saab uhkustada hiigelsuure mantelkorstnaga. See ulatub otsapidi lausa teisele korrusele. Alguses ei teatudki selle olemasolust, oli teine kola taha ära peidetud. Saue mõis on üks väheseid paiku Eestis, kus saab näha mantelkorstna kasutamist koos lahtise koldega pliidiga. Elgi ja Jaan isegi süssutavad seal mõnikord šašlõkki. „Jaanile meeldib siin istuda,“ teab Elgi. Jaangi tunnistab, et ruumil on kuidagi selline aura, et ideid lausa tuiskab pähe, ei jõua neid kõiki ellu viia.

Romantiline on maja taga asuv rõduosa, kus avaneb vaade looduslikule mõisa-

pargile. Muide, pargis on säilinud armastuse jumalanna Hera skulptuur koos paabulinnuga. Võibolla sellepärast ki on Saue mõis hea tunde pulmade pidamise kohaks saanud.

Väga uhke on pererahvas ka jääkeldri üle. See on hiigelsuur, saja ruutmeetri kanti, seest paekivivõlvidega. Seal hoiti mõisa ajal neid toidukaupu, mis kiiresti riknevad. Jaheduse tekitas merejää, mis keldri südant ümbritsevasse künkadesse paigutati. Kelder ise asub mätaskatuse all, Vene ajal nimetatigi seda „mättaaluseks“ ja seal peeti pidusid. Praegugi on alles selleks tarbeks ehitatud suur lahtine kamin.

Käik edasi

„Mina ei ole küll seda ostu kahetsenud, ma ei kahetse üldse midagi. Mis mõte oleks minevikus tuhnida, edasi tuleb minna,“ mõtiskleb Jaan. Edasi elamise ja edasi minevise mõtteid on Jaanile sel

aastal eriti tuttavad.

Mees põdes nimelt kevadel koroonat läbi ja ikka nii raskelt, et ütleb, et nägi ära ka pika musta tunneli, mille otsas ei paistnud mitte valgus, vaid kaks valget põrandaplaati. „Ma mõtlesin siis, et vot nende plaatide järele ma nüüd ka ei lähe ja otsustasin tagasi tulla. Kaua Elgi ja poisid peavad mind veel siin valvama, kaua nad jaksavadki,“ viskab Jaan takkajärgi naljagi. Nüüd, mitmeid kuid hiljemgi, on veel koroonajärelkajad alles: võhma ei ole, lihased on nõrgad, käimiskepp peab ligi olema, kümme kilo kadus. Elgit sai säästetud, kuri viirus temasse ei hakanud, aga abikaasa pärast oli hirm küll.

Aga saatus oli helde ja andis paarile juulikuus juba 58. pulmaaastapäeva pidada.

Ja 2021. aasta suvised nädalavahetused on Saue pulmapidusid täis.

Mõisamajas on meeleolu ja meelerahu.

Pensionär ei ole pelgalt haiguste ja sotsiaal-toetuste sünonüüm

Ometi käivad selle sõnaga kaasas stereotüübid, mis on hirmutavad või igatahes mitte väga meeldivad. Parim, mida teha saaks, on võtta vananemine kontrolli alla ja hoolimata sellest, et selg jääb kangemaks ja jalg tõntsmaks, olla ikkagi uudishimulik ja mänguline.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Kui trükkida Google'isse sisse sõna „pensionär“, on valdavad otsinguvastad „toetus“, „arstiabi“, „toimetulek“. Kindlasti on need olulised valdkonnad, aga miskipärast on tunne, et ka seeniorite ellu mahub palju muudki. Haigused ja vananemine pole ometi pensionäri sünonüümid.

Samas räägitakse üha enam, et lisaks eaga kaasnevatele füüsilistele vaevustele kimbutab kuldset generatsiooni ka depressioon. See võib omakorda võimendada kehalisi kaebusi – rõhumistunne südames, õhupuudus, unehäired, üldine väsimus.

Kuidas selle kõigega siis võidelda?

Ega vananemisega polegi mõtet võidelda. See juhtub enamasti nagunii. Aga depressiooniga küll. Näiteks mängides oma välimusega, proovies uusi asju, reisides, armudes ja avastades. Üksnes elatud aastate number ei näita, mida inimene võib või ei või teha. Just sellepärast korraldas Laagri kultuurikeskus sel suvel koos eakate naiste seltsiga Pihlamari ühe üle võlli aktsiooni eakatele.

Otsiti 60+ inimesi, kes tahaksid osaleda muutumismängulises fotoprojekti. Ei saa öelda, et huvi oleks olnud massiline, aga kümme-kond julget ja avastamisgeeniga inimest siiski leidis. Enamus neist Laagrist ja Saue linnast, aga ka Turbast ja Vansist. Vanusevahemik ulatus 60st 84 aastani. Kolm meest ja seitse naist.

Ega nad ju päris täpselt ei teadnud, mis ees võiks oodata, aga nagu üks osaleja ütles: „Lõpuks ometi midagi põnevat, nii igav on ju!“

Fotonäituse projekt „Kangelased“

Ja põnev see projekt kahtlemata oli. Osalejaid viidi stuudiosse ja neile valiti tuntud filmidest karakterid ja koos stilisti ja meikari abiga muutusid memmed-taadid üleilmseteks kangelasteks. Kassnaine filmist „Batman“,

Sherlock Holmes, Miss Marple jne - kõik tegelased kujundatud täpselt nagu filmiplakadidki. Suured, läikivad - nagu päris.

Üks osalejatest oli 82-aastane proua Eha Ruutu Turbast. Eha ütleb, et kuulust nähes hakkas teda huvitama, mida need noored siis nüüd oskavad vanainimesega ette võtta, et vaja minna vaatama. Ta on oma elus muidugi ennagi teinud natuke pöörasevõitu tegusid. 55-aastaselt Soome lapsehoidjaks läinud, 72-aastaselt oma kleitidest Haapsalus näituse korraldanud, just sel suvel end kiilaks ajanud, seega fotosessioon ei tundunud midagi ületamatut.

„Väga mõnus päev oli, kehastasin Kassnaist. Must latekskostüüm tõmmati mulle selga, tikk-kontsadel saapad pandi jalga. Mul on natuke tasakaaluga probleeme, päris tegu oli, et nendega liikuda, sest ega ma ei poseerinud, pilte tehti ikka liikumise pealt. Pärast tõi veel fotograaf mu koju ukse ette tagasi,“ meenutab Eha. „Batmani“ Kassnaist ta ise muide ekraanil näinud pole, tal pole televiisoritki.

Naine nendib, et kuigi juba 13 aastat Turbas elanud, tunneb ta end seal ajuti üsna üksildasena ja kui pakutakse midagi põnevat, haarab ta sellest alati kinni. Hoolimata südamestimulaatorist ja tasakaaluhäiretest ja muudest mureddest. Sest muidu jääks üldse kõik tegemata.

Näitust Ehast ja tema üheksast kaasosalejast saab esmakordselt näha vanavanematepäeva vahetus läheduses 10. septembril Laagri kultuurikeskuses. Aga need vanavanemad ei ole seekord sussides ja kudumitööga, vaid mängulised ja vitaalsed seeniorid. Üllatuseks ehk iseendalegi.

Näituseprojekti toetasid ka Saue vallavalitsus ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond.

Noortega võrreldes kogevad vanemaalised suurema tõenäosusega negatiivseid elusündmusi, näiteks lähedaste surma, töö kaotuse ja pensionile jäämisega kaasnevaid sotsiaalseid ja majanduslikke muutusi ning terviseprobleeme, mis piiravad igapäevatoimetusi.

Hoolimata südamestimulaatorist ja tasakaaluhäiretest lubas Eha omale muutumismängus must latekskostüümi selga tõmmata ja jalga leopardimustriga tikk-kontsadel saapad sättida

Kas tõesti filmist Kill Bill Uma Thurman ise? Ei, hoopis proua Sirje Laagrist

Inspiratsioonipäev seenioritele – avasta, armu, katseta

Toidulisandid ja kepikõnd? Rahvatants ja sotsiaalteenused? Seekord mitte. Seekord on Youtube ja sotsiaalmeedia, jõusaal ja hantlid, natuke armastust ja reisimist.

Koos „Kangelaste“ fotonäituse avamisega, kuhu on oodatud seeniorid üle valla, tuleb ka üks lõbus inspiratsioonipäev. See on ses mõttes näituse tuules, et fookus ei ole teemadel, mida tavaliselt sedasorti seminaridel käsitletakse. Fookus ei ole mitte vanadusest tekkivatel probleemidel (väike pension, kehvem tervis, liigne üksindus), vaid võimalustel. Lugudel, kus päris inimesed räägivad, mis neid on sütitanud, mis teinud elu põnevaks.

Tegelikult on maailmas vanemaid prouasid, kes üle päeva oma elutoa vaibal klappid peas ekstaatiliselt tantsu harrastavad. On neid, kes julgevad isepäi suurt maailma avastama minna. Selliseid, kes oma lõbuks eestikeelseid vanasõnu inglise keelde tõlgivad. Kes käivad pundiga bowlingu-õhtutel. Sellised härased, kes pörutavad rusikaga lauale ja julgustavad: „Ära sure enne, kui pead!“ Kes otsivad ja leiavad põnevust oma ellu ka siis, kui ühiskondlik hoiak justkui suunaks neid voodiveerele seebikaid vaatama.

Mõned neist on kutsutud inspiratsioonipäevale oma kogemusest rääkima.

INSPIRATSIOONIPÄEV

Seeniorite salaelu

mõelda võib kõigest, mõnest asjast võib ka rääkida

LAAGRI KULTUURIKESKUSES

10. SEPTEMBRIL 2021

12.00 fotonäituse „Kangelased“ avamine

13.00 Esimene inspiratsioonilugu „Sussid nurka ja pilt plakatile“

13.30 Teine inspiratsioonilugu „Seitsmekümneselt sotsiaalmeediasse“

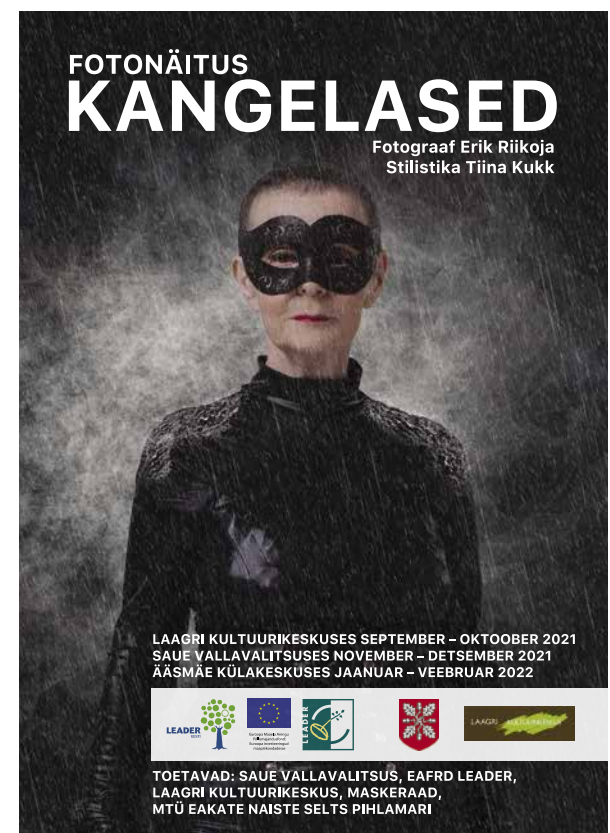
14.00 energiapaus

14.30 Kolmas inspiratsioonilugu „Keppide asemel haara hantel“

15.00 Neljas inspiratsioonilugu „Kuidas vabaneda depressioonist? Reisi kaugele. Armu ära“

15.30 lõpetamine

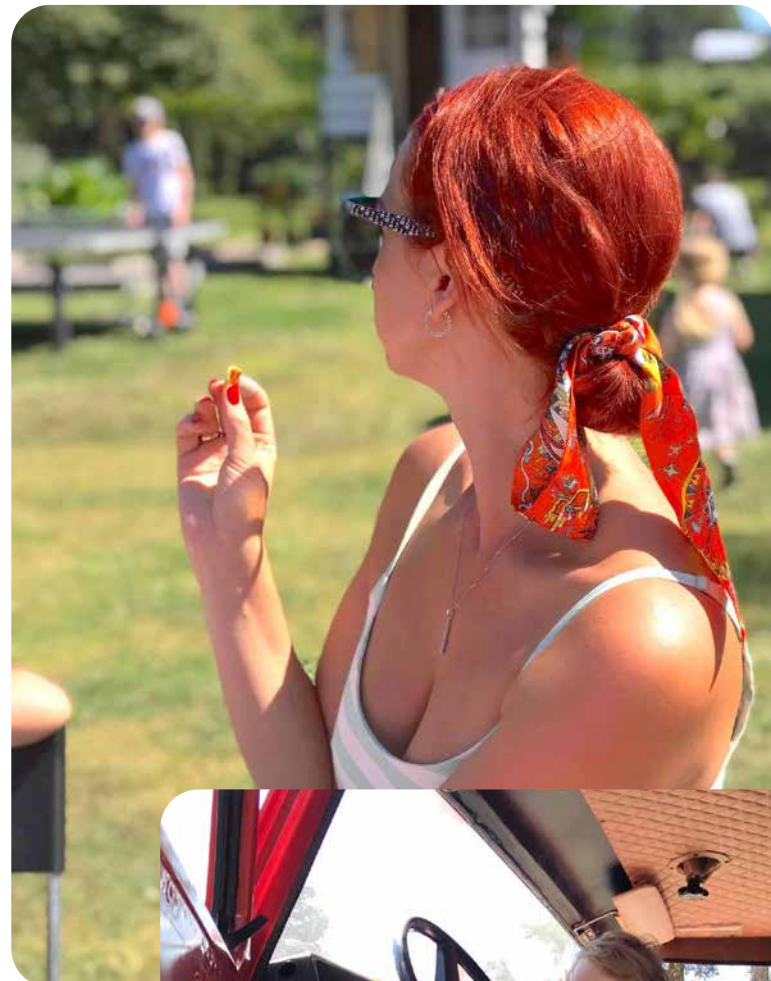
Buss toob, buss viib. Lisainfo järgmises vallalehes. Osalemissoovist anna palun teada laagri@sauekultuur.ee või 6796765

Arvustus: viie kohvitante märgatud maitseed ja meeleolud Laagri kohvikutepäevalt

Hiigelmullila kohvik

Fotod: Kristel ja Lea

Nahkhiire Nosila pererahvas

Tuletõrje auto kohvikus Koidu Gourmet

SÜGAV KUMMARDUS, SEST TEAN ENDA KOGEMUSEST, KUI PALJU ETTEVALMISTUSI SEE NÕUAB

Väga meeldiv kodukohvikute päev oli. Ilm oli fantastiline, ilma tuuleta oleks isegi krõbedaks läinud. Küllastasin kohvikuid koos oma mehe ja tütre Mariaga (4) ning sõbranna Anu ja tema poja Johanniga (3).

Koidu Gourmet

Väga soe vastuvõtt. Parkimise võimalus oli hea. Suurel alal istumised nii varjus kui ka päikese käes. Mõnus lebola ja armsad lauakesed linadega. Laudadel oli kohviku infoleht ja Laagri kohvikutepäeva voldik.

Koogivalik oli suur. Me maitsestasime kamba peale tüki kooki, mis osutus magusaks ja meeldivaks, kuid nii kuumaga ei suutnud mina seda küll ära süüa. Soolaste pirukate ja ampsude valik oli hea, keskmisest parem. Kohv oli hea, kuid natukene lahja päeva alguseks. Samas oli kohvi kõrvale kõik vajalik olemas: koor, erinevad suhkrud, piim ja kaerapiim ka nendele, kes laktoosi ei talu. Hea! Lastele oli tore Allari tuletõrjeauto.

Makroon

Makroonide valik oli suur! Maitsestasin ka ühte ja see ostuks üliheaks. Kohvi võimalust ei näinud. Pigem väike ja tagasihoidlik valik. Põhirõhk makroonidel.

Armas koduaia ja lastele ohutu. Laste lemmikud olid siin glitter-tattoo'd, mida lasime ka oma lastele teha. Üliäge ja populaarne oli see seal laste seas. Armas!

Vesiroosi Grillikohvik

Kuna kell oli saanud juba 13.30, siis otsustasime minna kusagile, kus saab soolast ja midagi toekamat. Sõime grillitud kana ja lõhet salatiga ja toit meeldis. Kohv oli väga hea! Väga ilus aed, nii palju ilusaid taimi, lilli! Tubli töö pererahva poolt.

Väga armas pererahvas. Kogu pere tegutses ja oli sõbralik. Lastele turvaline ja väga mitmeid tegevusi, lisaks olid kohvikus ka kingitused. Külaliste jaoks oli eraldi tellitud käimla, mis oli puhas. Koht, kuhu jääme peatuma pikemaks.

Piigi kohvik

Korra küllastasime. Meeldiv vastuvõtt. Kuna oli 100% päikese käes, siis otsustasime edasi liikuda ja ei ostanud midagi. Valik oli menüüs aga suur.

Hiigelmullila

Väga tore koht lastele. Lausa super! Suured ja väikesed mullid, mida lapsed said ise teha. Kohvikus maiused, kuid nendele me sel hetkel ei pretendeerinud.

Piigipuu Piffid

Tore ja soe vastuvõtt. Ilus hoov ja aed. Oli piisavalt kohti, kuhu istuda. Oli eraldi rendikäimla, mis oli samuti puhas.

Mees sõi kala, mida veel alles oli. Kala oli maitsest keskmise. Kohvi ei märganud. Mulle maitsest võileib suitsukalaga. Pulgakomm lastele - kama oma. Tore mõte, aga minu lapsele ei maitse veel kama. Mina ise sõin selle ära ja hea värskendav oli. Jäätis oli selleks ajaks otsas (kell oli juba peaaegu kolm), kui meie sinna jõudsime.

Minu soovitus kohvikupidajatele: keegi ei jaksa selle kuumaga süüa igas kohvikus kooki, teades ilma ette, oleks võinud rohkem soolastele ampsudele rõhuda. Veele võiks lisaks pakkuda värskendavaid isetehtud limonaade jms. Üldmulje oli ikka positiivne! Edu ka edaspidi!

Kohvitante Kristel Veskimöldrest

KUIDAS MAITSEB KOOK TEISEL POOL PÄÄSKÜLA JÕGE EHK VÕLUVAD HETKED LAAGRI KOHVIKUTEPÄEVAL

Laagrit on aastakümneid peetud vaid Tallinna magalaks, kus vohab valglinnastumine. Olin siinkandis viimati kaua aega tagasi ning tulin kohvikutepäevale suure huviga – saama aimu, mida Laagri endast kujutab ja kes siin elavad. Kas suure tõmbekeskuse kõrval saab tekkida kogukonnatunne?

Liikumisvahendiks valisin jalgratta. Oma suureks üllatuseks jõudsin läbi sõita enamiku kohti, nägemata jäi vaid paar kohvikut. Igal pool süüa-juua kahjuks ei jaksanud, küll aga üritasin iga paiga meeoleolu tunnetada ja pisut ringi vaadata.

Kõigepealt müts maha korraldajate ees! Maitsekad infovoldikud, töötav kaardirakendus, teisaldatavad WC-d ja liinil sõitvad kahekordsed punased bussid – kõik oli super! Valla hoolimist on näha ju sellestki, et ametnikud ei pidanud paljuku ka ise kohvikuhulluses osaleda – **Valla(hullu)maja puhvet** oli igati tasemel!

Hinnaklass oli suhteliselt stabiilne. Koogi ja piruka sai 1,5-3 euro eest, saiake, makroon ja pulgakook olid euro ringis. Oli kohti, kus vett sai tasuta, teises kohvikus pidi selle eest maksma. Mõnel pool üllatasid liiga kõrgena tunduvad hinnad, aga eks pererahvas ise tea... Paljud kohvikupidajad kasutasid võimalust teha ka muule omatoodangule reklaami ja oma ärisid tutvustada, mis on ju samuti tore ja elavdab kohalikku majandust.

Tundubki, et kliente pole nii lihtne pelgalt koogi-kohviga kohale meelitada – peab pakkuma ka ekstraelamusi. Kõige lihtsam on teha midagi lastele, sest kui neile programm meeldib, küll siis ka vanemad sinna pikemaks ajaks istuma (ja kohvi jooma) jäävad.

Hiigelmullila oli väga äge, mitmed kodukohvikud pakkusid laste näomaalinguid, üles olid seatud toredad mängunurgad – **Koidu külla** oli kohale veetud isegi tuletõrjeauto ja sai ka koos vanematega laulda. Muusikale oli rõhku pandud mitmel pool.

Kohvikumuusika kategoorias lähevad minu komplimentid vallamaja ees esinenud bändile **Agar & Ogar**. Ägedaid esinemisi toimus ka teistes kohvikutes. Kohvikumuusika peab olema hästi läbi mõeldud, sest see aitab ju elamuse tekkimisele kaasa. Et mingi suvaline tümps kohvikumuusikaks ei sobi, oli mitmestki kohvikust negatiivse näitena ka näha.

Interjööri (aiakohvikute puhul pigem eksterjööri) nimel oldi ka kõvasti vaeva nähtud. Siin oli kõva edumaa neil, kelle maja ümber kõrghaljastus palaval päeval külalistele meeldivat varju pakkus. Silma jäi toredaid varikatuseid, millest mitmed ise ehitatud. Oskus luua hubast nurgakest ei pea tingimata eeldama vastavat haridust. Kõige harmoonilisem ja kunstipärasem kohvik oli **Keraamika kohvik**, aga elukutselise kunstnikuga ongi raske selles kategoorias võistelda.

Asukohti oli seinast seina – kõigil pole ju ideaalseid tingimusi omast käest võtta. **Segasummasuvila** oli oma huvides, humoorikas võtmes ära kasutanud maja remondi, vaadata oli tore näitus maja minevikust. Vahvalt üllatasid kohvikud kortermajade hoovides ja hoonetevahelistel haljasaladel. Kõõgis pelmeene vaaritav pereema ulatas neid üle rõdurinnatise kohvikus **Kodused Pelmeenid**, laste mänguväljaku juurde oli üles seatud **Lastekohvik**, Portugali maitseid pakkus korrusmaja aianurgas **O Tuga**.

Gurmeed pole kohvikutepäeval ju ainuke eesmärk, palju tähtsam on isetegemise rõõm – lapsekäega pätsitud rummipallid ja lihtne Kass Arturi kook on ju ka väga maitvad. Professionaalset kondiitrikätt oli vaieldamatult tunda kohvikus **Maius**, kus uhke koogilett võttis silme eest kirjuks (ja nende *panna cotta* oli imemaitsev!). Samas ei olnud seal istuda sugugi hubane – tundus, et enamik külastajaid ostsidki sealt ainult kaasa. Mõnes teises kohas oli kaltsuvaibatükil või euroalustest laudade juures jällegi meeolukas tsillida, kuigi suupistevalik polnud teab mis rikkalik.

Vau!-elamus ja minu eripunktid lähevad Peeter Suure merekindluse maa-alustesse käikudesse viimise ja lahedate kostüümide eest **Nahkhiirte Nosilale**! Nunnu-punktid läksid kohvikutele **Ko(i)dukana**, kus külastaja sai tutvuda linnakanade stressivaba eluga ning **Käpp ja Käsi** heategevuse eest loomade abistamisel. Viimane on ka õpetlik näide sellest, kuidas vähesega jõuab kaugele.

Läbimõeldud kontseptsiooniga jäid silma **Ässad** – läbiv puna-must visuaal ja kohvikutegijate vormirõivastus näitas, et ka väikeste vahenditega saab suuri asju korda saata. Lõunamaine **La Cocina de Katre** oli samuti kõik detailid edukalt ägedaks tervikuks sidunud.

Taaskasutus on tänapäeval väga oluline teema, seetõttu lähevad komplimentid kõigile neile, kes keskkonna peale mõtlesid. Üleskutse tulla kohvikutepäevale oma tassiga on igati kiidetav! Paljudes peredes olid vanaemade nõukaaegsed nõud välja otsitud, mõeldud oli sellele, et tekiks vähem plastikut. Üsna mitmel kodukohvikul jäi selles osas veel kõvasti arenguruumi.

Oli tore vaadata, et paljude kohvikute kohal lehvis ärgas **kogukonnavaim** – naabrid olid selle ürituse nimel kokku tulnud ning tundus, et ühistegevuse plaane jätkub neil kauemaks. Nii need kogukonnad kokku kasvavadki, ka valglinnastunud magalates. Külastajategi seas oli tunda mõnusat vaibi – sain nii mõnegi võhivõõraga jutule, inimesed olid lahked ja abivalmid.

Armas Laagri rahvas, suur tänu, teiega koos oli tore kohvi ja kooki maitsta! Jõudu kõigile tegijatele ja kohtumiseni järgmisel aastal!

Kohvitante Lea Pirita-Koselt

AJAKAVA OLI TIHE, KÕIKIDESSE PLANEERITUD KOHVIKUTESSE EI JÕUDNUDKI

Laagri kohvikutepäevaks otsustasin plaani paika panna. See ei olnud kerge, infot oli palju ja fookus mul esialgu puudus.

Tahtsin kindlasti bussituuriga võimalikult suure ringi ära sõita, et palju näha. Lisaks mõtlesin, et valin välja kohad, kus saab maitseelamusi kaladest, sinna juurde paar uudistamist väärt kohta, mida lihtsalt tahtsin ära näha ja kolmandaks sooviks oli üliägedast kultuuriprogrammist elamusi saada. Ühel hetkel aga otsustasin, et tahan siiski päeva nautida ja mitte stressata tihedast kavast kinni pidamisega.

Kultuuriprogramm oli ikka üllatavalt uhke ja võimas. Ja täpselt nii uhke oligi nagu kohvikutepäevaks trükitud teatmikis kirjas: „Ise ka ei usu, kui ägeda programmi on koduõue puhvetid Laagri kohvikutepäevaks kokku pannud. Nagu päriselt!“. Sellest programmist võis leida nii juba mõned aastad programmis olnud Nahkhiire Nosila korraldatud ekskursioone Peeter I merekindluse rooduvarjenditesse kui ka kultuurseid vestlusringe kohvikus Mekk ja Mõte.

Muusikalisi etteasteid oli nii palju erinevaid, et võttis silme eest kirjuks, au ja kiitus nii korraldajatele kui esinejatele. Plaani võetud Nissi Trollide kaemine kohvikus Mekk ja Mõte jäi kahjuks nägemata, sest kogu päevaprogrammi tihe ja valmismõeldud ajakava lendas mitu korda uppi. Grete Paia ülesastumine oli kindlasti see, mis programmist silma torkas ja siis ka näiteks uhke nimega Sten Li Orcestra kontsert. Klassikataht Helin Halliku esinemine oli see, mille nautimiseks ma päriselt aega võtsin ja siis seda oodates sain oma supielamuse ingverimaitseelise kõrvitsaleemest kohvikus **Hakuna Matata**.

Ajakava lendas uppi ka selle tõttu, et võtsin plaani üle kaeda võimalikult palju kohti sel aastal kahekordsete bussidega korraldatud tuuridel. Kõik oli ulmeäge ja vahva, aga need kahekordsed bussid liikusid nii vaevaliselt üle tänaval olevate „lamavate politseinike“, et ligi tunnise sõidu jooksul kulus pidurdamiseks ja siis jälle ülesõiduks ikka päris hulk aega ja hilinesin nii Koidusse suitsulesta mekkima kui pärast Laagrisse kokkulepitud kohtumisele.

Kuna üks minu päeva fookuseid oli näha pigem uusi tulijaid ja selliseid tegijaid, keda varasematel aastatel ei ole näinud, siis ses osas oli vahva üllatus **Kohvikuässad** kooli kõrval asuval kunagise nimega Miljonipõllul. Uute kortermajade juures oli sartsaka disaini ja siltidega kohviku nägemine puhas rõõm. Menüüs üllatasid Lapiõhe praad ja vallatu Corona õlu, aga kuna kõhtu oli selleks ajaks juba nii mõndagi kogunenud, siis praad jäi maitsemata ja elamused sain kätte väiksest plaadipiruka tükist, milles olid juust, pesto ja kana – lihtsalt võrratu.

Kohvikud olid ametlikult avatud kahjuks ainult kuni kella neljani. Nii juhtuski, et Nõlvakusse jõudsin startida alles veidi enne nelja ja sinna otsustasin minna autoga, et kuhugigi jõuda. Üks mu planeeritud koht kohvik **Makroon** oli kahjuks selleks ajaks viimaseid riismeid kokku korjamas. Kohvikupidajatega vesteldes selgus, et nad olid ise üllirahul, sest 500 makrooni läksid kaubaks ülikiiiresti.

Seejärel siirdusin mulle ühe huvipakkuvaima kohviku **Mekk ja Mõte** poole. Seisatasin autoga aia taga ja mõtlesin, et kas minna veel inimeste koduaeda neid tüütama või lasta neil päevast veidi hinge tõmmata, ikkagi kodu ju. Selle kohviku juures paelus see, et neil oli tutvustuses mainitud saaremaise hõngu pakkumine, mis sisaldas endas nii kultuurseid vestlusringe kui ühe atraktiivseima muusiku esinemist. Menüü oli ka selline, mille poolest mind sinna tõmbas, aga kahjuks ilma ma sellest jäingi. Plaanid siis järgmiseks aastaks tehtud niipidi, et alustaks sealtkandist.

Päevakavas üllatas „Jerusalemi“ ühistantsimine kohvikus **Lammas All Paremal Nurgas**, aga see jäi ka kahjuks ajapuudusel ära. Mõtte ja ka atraktiivsete värviliste vaipade poolest poolest meeldis mulle väga **Lugemis- ja Mängupesa Kohvik**.

Kiita tahan kindlasti veel parima kohvilise maitseelamuse pakkujat **Jätsimeistrite kohvikut** Metsa tänaval, kus hommikul esimesed rulljäätsised meistrite käe all veel ei tahtnud oma õiget kuju ja vormi võtta, aga meistrid olid optimistlikud. Kohv, mis ma sellest kohvikust sain, oli nii hea, et see pani kohe hommikul lati nii kõrgele, et maitsemeeled muutusid päeva osas tõsiselt ootusärevaks.

Päeva viimased ostud tegin Jõekääru pargis **Ääsmäe Külaplatsi kohvikust**, sest ulmeägeda pagari Ave hõrgutistest ei tahtnud ma ilma jääda. Letid olid juba üsna tühjad, aga ikka sain viimased pirukad, mis läksid kodus kui soojad saiad.

Kui järgmisel aastal tahan võimalikult palju kohvikuid läbi käia, siis kõige kiirem ja mõistlikum lahendus on siiski jalgratas. Suuri plaane pole mõtet teha, sest nautimise jaoks peab ka aega jääma - kultuurilises mõttes on tase aasta-aastalt ikka võimsamaks läinud.

Õhtune kontsert Jõekääru pargis on vist üks enim Laagri rahvast kokku toov üritus. Mõttekoht on, et kas see peab nii vara algama. Kui on ilus ilm ja kaup jagub, siis võiks kohvikute lahtiolekuaeg olla tund või paar kauem ja väga hästi sobiks, kui õhtune kontsert algaks pigem seitse või kaheksa. Esinejad võiks panustada laulude kõrval sellele, et rahvas ka jalga keerutada saaks.

Kohvitante Aali Laagrist

KOGEMUSTEGA KOHVITANTE KRIITILINE KIIBITSUS

Ma olen seitsmest Laagri kohvikutepäevast käinud kuuel ja alustuseks sooviks korraldajatel põhjapanevat selgitust, mis salapärase kokkulepe teil ilmataadiga on? Rääkige välja! Iga kord lausa suurepärase ilm!

Kui te seda seda retsepti nüüd ka ülejäänud Eesti suvesündmuste korraldajatega jagaksite, saaksite väga rikkaks. Sest nagu iga eestlane teab, siis suvise sündmuse puhul on ilma roll õnnestumises juba pool võitu. Aga see selleks.

Sel aastal otsustasin, et minu jaoks ei ole oluline iga kohvikut üksipulki juppideks võtta ja arutleda, mis hea ja mis halb, pigem keskenduks üldisele meeleolule.

Kõigepealt suur respekt ja kaabukergitus kõikidele kohvikutele! See on suur ja äge töö, mille te ära olete teinud! Siiralt. Sel aastal oli küll üsna selgelt näha, kuidas väikesed üksiküritajad suurte kogukonnakohvikute ja suuremate finantsvõimalustega inimeste veetavate kohvikute vahele ära kadusid, ent see on pigem paratamatus, mis iga sündmuse suuremaks kasvades tekib. Vaadata ja süüa oli sellegipoolest palju ja maitsvat.

Vahva oli ka see, et erinevalt varasematest aastatest oli rohkem juurde tekkinud kohvikuid, mis olid valinud endale teema või rahvusköögi, mida esindasid - nahkhiirtest kanadeni, Portugalist Itaaliani. Mis aga muidugi ei tähendanud, et vana hea krõbeda nõukavahvli pakkujaid poleks olnud. Klassika peab jääma, eks ole.

Üha suuremat rõhku on hakatud panema ka meelelahutusprogrammidele, mis ühelt poolt on väga teretulnud ja tore, ent teiselt poolt vähendab vähemalt minu jaoks Laagri kohvikutepäeval senini valitsenud Toreda Kulgemise Vaibi. Vestlusringid, kontserdid, töötodad - oh jõuaks vaid kõike! Aga ei jõua! Juba ammu ei jõua. Ja see teeb pigem nukraks.

Ehk peaks tulevikus mõtlema variandile, et kogu sündmus teha kahepäevaseks, nii jõuavad minusugused hedonistlikud nautijadki, kes tahaks pigem ühes kohvikus pikemalt aega veeta, rohkematesse kodukohvikutesse, veetmata suurt osa oma päevast bussis/jalgrattal/jootes. Et oleks rohkem kulgemise ja nautimise meeleolu ning vähem bussis loksumise aega.

Bussid iseenesest olid sel aastal muidugi uhked. Kahekoruselised. Mina ei olnudki sellisega kunagi varem sõitnud. Ja juba see oli atraksioon omaette. Aitäh, korraldajad! Et aga tee kohvikust kohvikusse oli pikk ja bussid aeglasel, siis väike vahemärkus giididele: need inimesed, kes on varasemalt bussituuri ette võtnud, juba teavad üht-teist Laagri ajaloost. Mida ma aga ei tea, on huvitavaid fakte kohvikutepäeva, kohvikute, inimeste ja tänase hetke kohta. Ja see huvitab mind tött-õelda oluliselt rohkem kui kuuekümnendatel elanud kolhoosiesimehe villa vms. Et no.... väga huvitav enam ei olnud. Vabandust.

Bussiekskursiooni alguses jagas kena noormees meile tasuta kauni kujundusega raamatukesi, mis toobki mind teise suure selleaastase kitsaskohani. Kui paar aastat tagasi rõhutati kohvikutepäeva raames, et ollakse võimalikult taaskasutusele orienteeritud, siis sel aastal oli selles valdkonnas astunud suur-suur samm tagasi.

Kõigepealt toosama korraldajate loodud brošüür, mille koha pealt ma muidu oleksin ehk silma veidi kinni pigistanud, kui selle peamine funktsioon, keskel asuv kohvikutega kaart, oleks olnud kasutatav. Aga ei olnud. Sest päris mitmed kohvikud lihtsalt "ei mahtunud" sinna peale. Kuulge, tehke see kaart siis väiksem. Aga kasutatavam. Ja personaalse virsemise vaatenurgast: kui kvaliteetpaberile trükitud raamatukeses on korduvalt mainitud, et "tule oma tassiga ja hoia loodust"... no siis minu jaoks on see tibia silmakirjalik.

Seda enam, et oma tassi kaasa võtmist muul moel pigem ei soodustatud. Kuidas ei soodustatud? No lihtne - kui pooltes kohvikutes on vesi tasuta, siis sa ei saa ka oma tassi vahepeal loputada. Inimene teatavasti on aga laisk ja mugav loom, seega pole ma kindel, et järgmisel aastal enam oma tassi kaasa võtta viitsin. Lisaks kõik need lamineeritud sildid ja kohvikute bränding, mille puhul ma väga-väga loodan, et neid kasutatakse ka edaspidi.

Kahju oli ka sellest, et kadunud oli varasemate aastate templite kogumise mäng, mis suuri ja väikeseid kohvikukülastajaid hasartselt kohvikust kohvikusse suunas. Ehk annaks just see brošüürile lisaväärtuse? Kui selle tegemine nii väga vajalik on.

Aga siiski pisut kohvikutest kah. Kuigi aastad mööduvad, kohvikud tekivad ja kaovad, siis Koidu küla kohvikud jäävad ikka ja alati mu lemmikuteks. Miks? Eks ilmselt seetõttu, et seal on tunda päris kogukonnatunnetust, meeleolu ja ägedaid inimesi. Et need on need inimesed, kes ka muul ajal omavahel suhtlevad ja üksteisele meeldivad. Lisaks veel kõik need võrkkiihed ja serviisid. Menüü oli mitmekesine, tassi sai vabalt loputada ning kui küsida oskasid, said ka Eesti parimat kodusiidrit. (Selle kiidulaulu lõpuks pean nüüd kindlasti mainima, et #notsponsored ja et alkohol kahjustab teie tervist.)

Teine selleaastane suur üllataja ja lemmik oli **La Cocina de Katre** kohvik. No millide detailiderohkus ja läbimõeldus! Ja kolmas suur lemmik oli see väike kohvik, mida kaardil polnud, aga kus ma 20 sendi eest päeva parimaid kaneelirulle sain.

Järgmisel aastal jälle! Loodetavasti siis juba mitmepäevase festivalina.

Kohvitante Lilian Tallinnast

Ääsmäe külaplatsi kohvik

4-AASTANE ELAS LÄBI UNISTUSTE PÄEVA, KUS LUBATI TOITUDA PEAMISELT JÄÄTISEST

Rahvamassid ja palavus pole minu lemmikud, võimalusel väldin igasuguste suuremate ürituste toimumispaika sattumist. Sel aastal peale pikalt kestnud ühiskondlikke piiranguid tundus siiski mõningane melu täitsa ahvatlev ja nii me ennast Sauelt Laagri poole liikuma sättisime.

Võtsime eesmärgi külastada vähemalt viit kohvikut ja minu üllatuseks suutsime miinimumplaani lausa kolme kohvikuga ületada. Igal pool siiski süüa ei jaksanud, kirja läksid ka need, kus lihtsalt maha istusime või jäätise kaasa haarasime.

Esimesena jäi teele **Ko(i)du Gurmee** – pannkooke hommikusöögiks saada ei õnnestunud, kuid mõnusa suvikõrvitsapiruka ja kiluvõileibadega oli päevale algus tehtud. 4-aastane leidis, et päev kohvikutes peaks kindlasti algama jäätisega – õnneks pakuti ka seda. Koidu külast suundusime Allikule **Lastekohvikusse** – nimi meelitas eriti kaasas olnud 4-aastast, kelle jaoks kohviku minimalistlik lähenemine polnud üldse nii oluline kui hästi valitud asukoht kohaliku mänguväljaku ääres. Kiire isa-poja korvpallimängu järel leidsime, et nüüd võiks juba päriselt süüa ka ja liikusime edasi **Piigipuu kohvikusse**. Lubatud oli, et köögis on mehed ja pakutakse burgereid. Pakuti. Rebitud lihaga burger ja täpselt õige kogus friikaid – toit, mis võiks vabalt konkureerida ka päris restoranidega. Kahjuks ilmselt seetõttu ka kõige pikema ooteajaga kohvik. Lisaks polnud esmakordsed kohvikupidajad osanud arvestada, et päikse käes seisvatelt šokolaadisõõrikutelt lahku šokolaad enne sööjani jõudmist. Pikalt istuma ei kutsunud, aga vaieldamatult parim toit. Olin kodust kaasa võtnud veidi alla liitrise kohvitermose, mis samuti Piigi kohvikus täiesti triiki täis pandi – jätkus päris pikaks ajaks. Kuna läheduses asus kaardi järgi veel **Piigipuu Piffide kodukohvik**, jalutasime ka sealt läbi ja lapse tungival nõudmisel proovisime ära just valmis saanud vegan-jäätise.

Laagri keskusesse jõudes olid kõigil kohud just nii täis, et jaksasime vaid **Valla(hullu) maja puhvetis** mänguplatsi kõrvale maha istuda ja melu jälgida. See oli meie külastatud kohvikutest ka ainuke, kus oli tõepoolest lastele ja mängimisele mõeldud – mänguvaip ja ohtralt mänguasju võimaldasid meil rahulikult omavahel juttu ajada ja kohaliku bändi kontserti nautida. Korras kaalusime isegi kohviku-bussile minekut, aga nähes, kui palju soovijaid ümber bussi järjekorras tungles, loobusime.

Huvi pärast jalutasime läbi **Ääsmäe külaplatsi kohvikust** (parajasti esitati Rootsi sugemetega rahvatantse) – tunglemine leti ees oli nii tihe, et pakutavat polnud isegi näha, seega läksime kergema vastupanu teed ja suundusime hoopis Vesiroosi tänavale. Plaanisime käia kohvikus MUSU, kuid Vesiroosi tänaval autot parkides sattusime hoopis **Vesiroosi grillikohvik** lähedale – just oli valmis saanud mõnusalt mahlane kanaššlökk, mida pakuti koos kerge salatiga – vaba ruumi oli mõnusalt ja nii me MUSUsse ei jõudnudki. Sõime šašlõkki, jõime jäätisekokteili ja nautisime esimest korda päeva jooksul võimalust varjus istuda.

Suutsime pea kuue tunniga läbida kaheksa kodukohvikut/jäätisemüügi punkti. 4-aastane oli läbi elanud oma unistuste päeva, kus lubati toituda peamiselt jäätisest (sõna otseses mõttes, igas jäätist müüvas kohas meie teel me ka peatuse tegime ja midagi kaasa ostisime). Olime maitsnud erinevaid toite ja saanud vaid väikese osa koduhoovide meeleolust.

Peab ütlema, et märkimisväärseid maitseelamusi ei saanud (välja arvatud jätkuvalt see burger Piigi kohvikus ☺), aga mõnusa koduseid sööke pakuti igal pool. Tundus nagu oleks kogu Laagri ja selle ümbruskond selleks üheks päevaks kokku kogunenud. Suurem rahvamass oli koondunud Laagri keskusesse, kaugemates kohvikutes oli mõnusalt ruumi. Kohvikutepäev tundus pigem kogukonnapeona – nii kohvikute korraldustiimide osas, kus mitu peret tundus olevat jõud ühendanud, kui ka külastajate osas, kes naabrite/sõprade juurest läbi astusid ja pakutavat nautisid. Imeline ilm oli lihtsalt boonuseks.

Enne kojuminekut astusime hetkeks läbi ka kohvikust **Lammas All Paremas Servas**, et seal pakutavat cava't proovida. Sobis ilusti palava päeva lõpetuseks.

Kohvitante Liis Saue linnast

La Cocina de Katre kohvik

Vatsla külas algatati otsekohe tooniga lagastamisvastane plakatikampaania

Plakatiprojekti initsiaator sõnumitega ei hellita, need on otsekohe ja ehk pisut ehmatavadki. Näiteks „Sa viskasid oma lapse mähkmed kraavi? Aga võibolla sellepärast ta ei elagi nii vanaks nagu sina“.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Vatslas on prügima-jandusega aastate pikku asjad tasapisi siiski liikuma saanud. Kui veel mõned aastad tagasi kallati kogu oma praht metsa vahele ja suvalistesse kohtadesse maanteekraavi, siis praegu enam nii julmalt ei tegutseda „Aga väga tasapisi. Eks ole neile peale karatud ja ka paar korda toimunud koristustalgud on tasapisi mõju avaldanud,“ leiab külaelanik ja plakatikampaania autor härra Surm.

Küll aga on tema sõnul prügikonteinerite ümber toimuv päris hull. „Meil siin ei ole nii, et jooksvalt kogunev prügi tuuakse tasapisi konteineritesse. Meil on hoopis nii, et kui prügi on ära viidud, siis lüüakse kohe kõik konteinerid ja konteinerite ümbrus igasugu sodi täis. Täiesti suvalist sodi. Nojah, eks kõigil ole Vene ajast kogutud kõike ja igaks juhaks.“

Ehk siis kui aus inimene tahaks oma pakendeid kuhugi konteinerisse panna, siis lihtsalt ei ole ruumi. Mitte kunagi ei ole,“ on Surm nõr-dinud.

Ta leiab, et eks see ole veneaegse inimese mentaliteet. Tollal ju ei visatud midagi ära. Kõik hoiti igaks juhaks alles. Inimestel on siimaani aastakümneid kogutud rämps. Järsku avastatakse ühel heal päeval, et seda vana lömmis kuivanud värvi tunni pole tõesti enam vaja. Või siis on vanemad ära surnud ja noored teevad suurpuhastust. Sealt seda müstiliselt vana prügi tekib. „Näide elust - üks tegelane viis oma rämpsua eramaale põõsa taha. Omanik kargas ligi. Lagastaja vabandas, et siia on ju eluag prügi toodud...“ toob Surm näite.

Laga konteinerite kõrval
Nüüd on „õnneks“ prügi koondunud rohkem konteinerite ümbrusesse. Metsa alla ja kraavidesse viiakse kraami endiselt, aga vähe-

mas mahus, kui veel mõned aastad tagasi. Surm mõelnab, et eks mõnes mõttes on see arusaadav ka. Kui inimesel ei ole infot, kuhu oma madrats viia ja tal ei ole ka sobivat autot, siis südame-tunnistus vist enam ei luba madratsit metsa viia. „Küll aga on südame-tunnistus paindlik ja lubab selle madratsi prügikonteineri juurde viia. Või topib ta oma prügi naabri prügikonteinerisse. Halvem oleks olnud, kui see prügi oleks kraavi rännanud. Omamoodi heategu ju,“ on Surm kergelt irooniline.

Küla korda armastavam seltskond on kaks aastat suuremaid koristustalguid teinud. Mõlemal korral saadi paarikümnekuupmeetrised konteinerid paksult prahti täis. Ja mõlemal korral oli käimas ka oma väike spioonilugu. „Kui saabus

öö, siis hakkasid igasugused tegelased konteinerisse oma si..a tassima. Oleme pannud välja igasugu silte selgitusega, mille jaoks see konteiner on ja et sinna ei tohi eterniiti panna. Ikka pannakse. On tehtud nn häbiposte, et vii oma pask ise ära jms. Füüsiliseks vägivallaks pole läinud. Aga...“ jätab mees lause õhku.

Selged sõnumid

Nüüd augustikuus tehakse külas omamoodi plakatikampaania, mille autoriks ongi isand Surm. See mõte on tal peas juba aasta jagu küpsenud. Ta usub, et teatud inimesed elavad teises informis ja nendeni muudmoodi ei ulatugi, kui et tuleb nende enda koduaia külge selgitav banner panna. „Järsku oskavad nad vähe-malt suurte tähtedega kirja

lusedagi. Plakatite märksõnad suuremas plaanis on prügi sorteerimine, ohtlikud jäätmed, jäätmejaam. Tundub, et on inimesi, kes neid sõnu pole mitte kunagi kuulnud,“ viskab Surm asjakohast sarkasmi sisse.

Ja sõnumite toon? Pisut liiga otsekohe?

Surm toob jälle näite elust enesest - keegi viskas kotitäie kasutatud lastemähkmeid kraavi. Ega ei tea, kas seda tegi lapse ema või isa. „Aga kui niisugused debiilikud kasvatavad seda väikest beebit, siis missugune inimene temast kasvab? Mis tooniga üldse peaks selliste inimestega rääkima? Neile arusaadava tooni ja keelega,“ on mees veendunud.

Surm nendib, et võibolla tõesti mõningaid inimesi ei paranda enam miski. Sa-

mas nende lapsed näevad ju selget muutust paremuse suunas. Elu läheb ju üldises plaanis paremaks. Kui mees ise 25 aastat tagasi Vatslasse kolis, olid külas omad salaviinavabrikud, piraatplaati-de tööstus, varastatud autode lammutamisurkad. Mets oli paksult täis varastatud autode jäänuseid. Prügimägi metsas, ikka kohe nagu suure linna prügimägi.

„Praegused noored ei tea sellest midagi. Nad näevad asfaltteed, kergliiklusteed, tänavavalgustust, kiire interneti paigaldamist jms. Prügikonteinerite ümbruses on veel arenguruumi, aga metsas võib vabalt jalutada ja mustikaid korjata. Laiba otsa seal ei koperda. Kuna-gi surevad lootusetud inimesed ära ja noored elavad tänapäeval,“ lõpetab isand Surm optimistlikus toonis.

Muinastulede öö teatetantsus läbitakse 52 kilomeetrit polkarütmis

Saue, Saku, Harku, Lääne-Harju valla ja Keila linna rahvatantsuühinimesed on korraldamas öö läbi kestvat tantsuhäppeningi, mille üheks eestvedajaks on sauevallakast tantsupedagoog Piret Kunts koos oma tütre Eliisaga.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Üritus markerib tegelikult täpselt kümne aasta möödumist üle-eestilise teatantsu toimumisest. 2011. aastal tantsiti katkematult läbi Eestimaa üheksa ööpäeva jutti. Piret usub, et kõik vähegi tantsuga seotud inimesed mäletavad toonast energiat ja meeleolusid. See on üks nendest asjadest, mis jääb eluks ajaks meelde.

„Nüüd kevadel sõitsime Eliisaga autos ja ta täitsa spontaanselt pakkus välja, et võiks seda korrata,“ selgitab Piret, kuidas austusürituse mõte tekkis. Kampa võeti teatantsu idee autor

ja kümme aastat tagasi projekti juhtinud Kalev Järvela ja Harjumaa rahvakultuurispetsialist Merike Hallik ning anti mõttele hoog sisse.

Seekord korraldatakse teatants pisut väiksemas formaadis, hõlmatud on Harjumaa läänepoolne ots ja läbitavaid tantsukilomeetreid on 52. „Sakust alustame ja hommikul lõpetame muinastulede ööle sobivalt Laulasmaal mere ääres,“ tutvustab Piret dis-tantsi.

Tegemist on korraliku logistikaulesandega: 52 000 meetrit tuleb ära jagada vastavalt registreerunud tantsijate arvule, iga meeter peab olema kaetud. Arvestada tuleb, et memmede rühmad

Fotomeenus kümne aasta tagusest teatantsust

jaksavad ehk vähem, nooremad segapaarid veidi rohkem, nii on augustikuul alguses veel vara välja öelda, kui mitu meetrit ühele või teisele grupile välja mõeldakse.

Oluline on see, et jada ei katkeks ja valla piiride peal antakse vahetus üle naaberomavalitse tantsijatele. Muusika tuleb kolonni ees sõitvast autost, peamiselt polka- ja reilenderirütmid, sekka labajalga ja valssi, samuti lastakse sealt pimedas

valgusviht maanteele. „Päris paras pätkel on leida masin, mis suudab öö läbi sõita kiirusega viis kilomeetrit tunnis,“ naerab Piret.

Peale mitmete meeste kätteta lubadusi ja altvedamisi aitas autohädast välja Hüruru mees Tarmo Klooster.

Sauet läbitakse kaunis inimlikul kellaajal – kolonn peaks läbima koduvalda enne südaööd. Kõik kohalikud elanikud on oodatud tee serva kaasa elama. „On

Ajakava

Saku mõisa park, **AVATSEREMOONIA** 20.45-21.00
Saku mõisa park, **START** 21.00
Saue Tammik, **VAHEPEATUS** (tants kestab!) 23.55-00.15
Keila kirik/lipuväljak, **VAHEPEATUS** (tants kestab!) 02.20-02.35
Vääna mõis, **VAHEPEATUS** (tants kestab!) 05.00-05.20
Laulasmaa, **LÕPUSIMMAN** 07.30-09.00, laulmas Marek Sadam

NB! Kõik ajad on orienteeruvad ning võivad nihkuda +/- pool tundi vastavalt tantsijate polkasammu kiirusele.

ju muinastulede öö, võib tõrvikuga meeleolu looma tulla küll,“ kutsub Piret kaasa elama. Ka ütleb ta, et kui näiteks osaleda tahaks kohalik külaselts või laulukoor, siis nemadki on oodatud, ei ole mingeid keerulisi sammuseadeid, polkasammu oskab igaüks. Tõsi, osalejad peavad olema täiskasvanud, sest lapsi öisele maanteele ei lubata.

Saue vallast on oma osalemisest praeguseks hetkeks teada andnud kaheksa tantsurühma. Kokku on teatantsima registreerunud üle 40 rühma pisut vähem kui 400 tantsijaga. „Usume ja loodame, et on veel tulijaid, tahaks arvu 500 kanti saada. Ka Saue vallas on veel kollektiive, kelle liitumist kindlasti ootame,“ innustab Piret.

Pööningult leitud armastuskirjad viisid muuseumiteatri sünnini

Avatud talude päeval toimusid Mõnuste küla Ristema talumuuseumis teatrietendused, osalejateks Mõnuste külaga täna seotud inimesed ja lugu ise rääkis samas külas aastakümneid tagasi elanud inimestest.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Ristema talu muuseumi rajamise üheks suureks ajendiks oli talu pööningult leitud kirjad kahe armastaja vahel. Neid lugedes kangastus muuseumi perenaisele Merlele silme ette kunagine elu Mõnuste külas, inimesed oma tunnete ja igapäevategevustega. Ega ajas ju palju muutunud pole, ikka tunneme igatsust, unistame ja armume, aga väljendusviis on tänapäeval kindlasti teine. Kes see ikka enam 12-leheküljelisi kirju teineteisele saadab? Täna oleme harjunud lühendite ja emotikonidega, heal juhul saadame sõnumites paar lauset korraga. Seetõttu ehk sõjaajal saadetud kirjad meid nii sügavalt puudutavadki.

Kirjavahetus toimub kunagise Mõnuste küla Ristema noorperemehe Evaldi ja Liiva talu Olly vahel, kirjad on saadetud aastatel 1936-1944. Kirjavahetust alustab Evald, olles aega teenimas kaitseväes. Vahepeal noored abielluvad ja kirjavahetus jätkub, kui Evaldil tuleb sõtta minna. Need armsad kirjad lihtsalt väarisid ettelugemist ja nii sündiski muuseumiteater.

Väljavõte ühest kirjast.

10. detsember 1944
Armas mees!

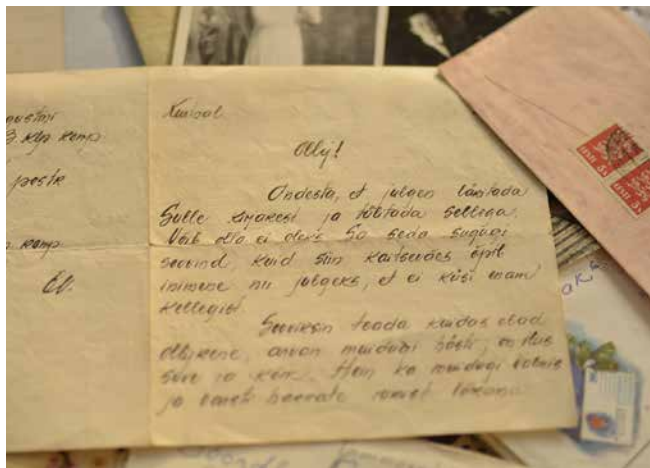
On läinud jälle nädal sellest kui nägin Su armast pallet. Sa peaksid teadma kui õnnelik ma olin ja veel praegu olen, et ma Sind nägin ja seal pidin ma seda ju jälle kogema nagu Sa ikka mind trööstisid, et laste jaoks on „eriseadus“ ja tõesti kui öeldi, et täiesti võimata on Sind näha ja siiski oli võimalus isegi ulatada pakikest. Sind näha ja pealegi rääkida! Eks see ole eriseadus! Kahju oli seekord näha neid inimesi, kes olid tulnud kaugelt-kaugelt, mitmed päevad, et näha oma kallimaid ja see ei olnud neil võimalik.

Kogu jõudsin ma hästi. Tänu jumalale, kes kõik hästi seab. Aga nüüd mu väike kallis, kuidas elad Sa praegu? Oled Sa terve? On kuulda, et teil seal haigus väga möllab. Ja kuidas on kõik ja kõik? Kui Sul vähegi võimalik, siis kirjuta jälle. Su kirjad on armsamad asjad praeguses elus.

... Ma kirjutaks Sulle veel aga ma armastan Sind nii sügavalt, et mul puuduvad sõnad....

Ollyt kehtas ja tema kirju lugedes etenduses Maarja

/See kiri on tegelikult 12 lehekülge pikk.../

Oma küla tegijad

Näitlejateks on naabertaludest pärit Maarja Olly ja Aare Evaldi rollis. Teatriküki seadis lavale Merle. Maarja, Aare ja Merle käisid varasemalt koos Kernu näiteringis ja on kõik Mõnuste külaga tihedalt seotud.

Maarja on nelja lapse ema ja töötab igapäevaselt farmaatsiaettevõttes. Tema kokkupuude näitlemisega sai alguse, kui Merle teda Haiba rahvamajja näiteringi kutsus. Toona sai kirjutatud lavastus „Perekond“, mida kogu trupp rõõmuga erinevatel lavadel esitamas käis.

Aare on kohalik ettevõtja ja tõeline kogukonna alussammas. Jääb üle vaid imestada, kuidas üks inimene igale poole jõuab. Kui läheb rehvi katki, auto sõidab kraavi, on vaja heinad ära viia või lund lükata – ikka pöördutakse Aare poole. Näitlejana on Aare tõeline multitalent, olles võimeline lugema nii siiraid armastuskirju, kui naerutama rahvast lihtsas jandis.

Merle töötab igapäevaselt Kohila vallavalitsuses. Hobikorras peab muuseumi, keramikasalongi ja hoiab kohaliku kogukonna elu aktiivse – näiteks ei lase Maarjal ja Aarel rahulikku ja igavat elu elada. Ikka on vaja neid

rakendada kas muuseumis või nüüd ka muuseumiteatris.

Laudast kultuurikuuriks

Kuna muuseumiks loodud aida kolm ruumi olid eksponaatidega täidetud, tuli rajada teatri tegemiseks uus ruum, milleks sobis hästi vana laudahoone, mis ristiti kultuurikuuriks. Veel kaks nädalat enne etendusi oli kultuurikuuri aastatega kogutud asju täis. Treipingist maast laeni ulatava lauahuunikuni, keset ruumi laiutas suur ahi, mis ühiselt välja lõhuti. Maarja turnis lae all ja eemaldas palkidelt vanu elektrijuhtmeid ja kunagi soojustuseks lastud makrofleksi. Ehk just seetõttu on nii armas tunne just selles kohas esineda, kui ise on olnud ruumi valmimise juures?

Merle oli kultuurikuuri kõrvale ehitanud lastele liivakasti, aga väikese arvutusseva tõttu tellis sinna sisse umbes kuus korda rohkem liiva. Siis olid Maarja ja Aare platsis, kes liiva kopa sisse loopisid ja üleliigse osa maja taha viisid. Nii nad seal toimetavad, kord olmeliste teemadega rakkas, kord uut loomingut välja mõeldes.

„Armastuskirjad kallimale“ etendub 19. augustil kell 19 Ristema talu kultuurikuuris, pääsme saab lunastada Piletilevist.

Kas ja kuidas üritustele saab?

Et jälle see piirangute jutt, jah? On jah, aga kui tegelikult süveneda, siis on elu täitsa elamist väärt. Tõsi, 2. augustist tuleb taas ühistranspordis maski kanda, aga see trikk on meil kõigil ju juba täitsa hästi käpas.

KAJIA VELMET
kultuuritööjuht

9. augustist on nüüd nii, et tuleks enne teatrisse-kinno-kontserdile vms minemist selgeks teha, kas sinna võib niisama, käed taskus, kohale ilmuda või tuleb teha mõningaid ettevalmistusi.

Alates 9. augustist on niimelt piirang, et siseruumides toimuvatel üritustel tohib osaleda kuni 50 inimest ja õues kuni 100 ning selle arvu sisse ei arvestata esinejaid ega ürituse korraldusega seotud inimesi. Sellisel juhul on korraldaja pannudki müüki vaid 50 või 100 piletit ja publik peale pileti midagi näitama või tõendama ei pea.

Kui nüüd ürituse korraldajal on soov suurema publiku arvuga üritust teha, siis

on tal vaja kontrollida kõigi üle 18-aastaste külastajate tõendeid selle kohta, et olakse kas vaktsineeritud, koroonaviiruse läbi põdenud või on tehtud värske koroonatest ja see oli negatiivne.

Kust saab tõendit?

Sellise tõendi saab igaüks ise patsiendiportaalist digilugu.ee alla laadida ja kas välja printida või salvestada nutitelefonile. Tõendiga koos tuleb olla valmis näitama ka isikut tõendavat dokumenti, sest tõendil on kirjas vaid inimese nimi, sünniaeg ja kinnitus vaktsineerimise või läbipõdemise kohta. Ei enam. Küll aga tasuks sellisele suuremale üritusele minna kohale paraja ajavara, sest tõendite kontrollimine võtab paratamatult üksjagu aega.

Patsiendiportaalist tõendi trükkimiseks või alla laadimiseks on vaja teada oma ID-kaardi paroole või peab olema mobiil-ID või smart-ID. Kui neid ei ole, siis saab paluda tõendi välja trükkida perearstikeskuses.

Nii paljudest selgitusest veel, et kui korraldatakse üritust vabas õhus ja piiramata territooriumil, siis ei ole piiranguid ei osalejate arvule ega ole vaja ka vaktsineerimist/läbipõdemist tõendada. Seega saavad näiteks Saue linna kohvikutepäevadele minna kõik ja ühtegi tõendit taskus olema ei pea.

Loodame, et saame ühiste jõududega viiruse leviku taas kontrolli alla ja kõik see osutub ühel hetkel üleliigseks infoks, aga praegu on paraku nii need lood.

KULTUURIKALENDER AUGUST-SEPTEMBER

AEG	ÜRITUS	TOIMUMISKOHT JA AEG	KONTAKTID
juuli-august	Kristiina Aveli näitus "Ränd metsa-kändlikusse"	Saue vallamaja fuajee akendel	FB: Saue kultuuri- ja huvikeskus saue@sauekultuur.ee
11., 18. ja 25.08	"EELK Saue Pauluse koguduse piiblitund"	kell 14 Saue päevakeskuses	tel 5694 3660
12., 19., 26.08 ja 02., 09.09	Vennastekoguduse palvetund	kell 18 Vennastekoguduse palvemajas	tel 521 8467, krall@hot.ee
14.-15.08	Nissi kihelkonna kohvikutepäevad	Riisiperes, Turbas ja Lehetus	FB: Riisipere kultuurimaja tel 56453916 nissi@sauekultuur.ee
14.08.	Kirikumuusika festival 2021. Kontsert "Suvine soololaul. Kohtumine vaikusega". Mati Turi ja Martti Raide	kell 19 Riisipere kultuurimajas	
15., 22., 29.08 ja 05., 12.09	Laagri kristliku koguduse jumalateenistus.	kell 12 Laagri kultuurikeskuses	www.laagrikogudus.ee
15., 22., 29.08 ja 05., 12.09	Saue kristliku vabakoguduse jumalateenistus	kell 13 Saue kirikus	www.sauekristlikvabakogudus.ee
15., 22., 29.08 ja 05., 12.09	EELK Saue Pauluse koguduse jumalateenistus	kell 13 Saue päevakeskuses	tel 5694 3660
19.08.	Etendus "Armastuskirjad kallimale"	kell 19 Ristema talu	www.ristemamuuseum.ee
20.08.	Kontsert "Eesti keeles ja ja meeles" Pärni Linnaorkester, Maarja-Liis Ilus ja Uku Suviste	kell 14 Saue mõisa pargis	Saue vallavalitsus
20.08.	Kontsert "Klassikatahed 2020" Siret Sui ja Mirjam Avango	kell 18 Laagri kultuurikeskuses	FB: Laagri kultuurikeskus tel 679 6765, laagri@sauekultuur.ee
20.08.	Lehetu küla 780. sünnipäev	kell 18 Lehetu külas	info@lehetu.eu
21.08.	Vanamõisa käsitöolaat	kell 19 Vanamõisa vabaõhukeskuses	www.vanamõisalaadad.ee
21.08.	Saue kooli 100. aastapäeva tähistamine	kell 11 Valge maja juures Vanamõisas	FB: Saue Kool 100
21.08.	Külapidu ansambliga Justament	kell 18 Ellamaa külakeskuses	
27.08.	Kino "Soo"	kell 11 ja 19 Laagri kultuurikeskuses	FB: Laagri kultuurikeskus tel 679 6765, laagri@sauekultuur.ee
27.08.	"Kirikumusika festival 2021 Eesti jazz legendid"	kell 19 Nissi Maarja kirkus	
27.08.	Kino "Soo"	kell 19 Ääsmäe kinopunktis	FB: Ääsmäe
29.08.	Saue linna sünnipäev ja kohvikutepäev	kell 11 Saue linnas	FB: Saue kultuuri- ja huvikeskus saue@sauekultuur.ee
29.08.	Kirikumuusika festival 2021 Festivali lõppkontsert. Orelil Ene Salumäe	kell 19 Nissi Maarja kirkus	
01.09.	Kontsert "Beat Love Oracle"	kell 19 Laagri kultuurikeskuses	FB: Laagri kultuurikeskus tel 679 6765, laagri@sauekultuur.ee
03.09.	Kontsert "Klassikatahed 2020" Triinu Piirsalu ja Toomas Oskar Kahur	kell 19 Riisipere kultuurimajas	FB: Riisipere kultuurimaja tel 56453916 nissi@sauekultuur.ee
03.09.	Saue XV õhtujooks	kell 19 Saue gümnaasiumi staadionil	www.sauespordikeskus.ee
05.09.	Kontsert "Klassikatahed 2020" Sten Heinoja ja Karl Tipp	kell 18 Saue vallamajas	FB: Saue kultuuri- ja huvikeskus saue@sauekultuur.ee

29. AUG 2021

Sünnipäevapidu!

Saue Keskuse pargis

Peaesineja ansambel KRUUV

Kodukohvikud, toidutänav, kodaia kontserdid, töötod.

Korraldab Saue kultuuri- ja huvikeskus

2021 SAUE LINNA SÜNNIPÄEV JA KOHVIKUTE PÄEV

FB @ sauelinnakohvikud
Info: kohvikud@sauekultuur.ee

ÖINE SEIKLUS

JÖGISOO SELTSIMAJAS

Lavastus, lugu ja laulud: Söber

15. august 2021 kell 12

PILET 5 eur

www.jogisooseltsimaja.ee

Eesti Kontsert 80

Taasiseseisvumispäeva kontsert

Siret Sui (FLÖÖT)

Mirjam Avango (KLARNET)

Sten Heinaja (klaver)

R 20. AUGUST KELL 18.00

Laagri kultuurikeskus

Tasuta! Lisainfo: Laagri kultuurikeskus, Veskitammi 8, Laagri, tel 679 6765

ÄÄSMÄE AUTOKINO

20.08.2021 KELL 21:00

ÄÄSMÄE KÜLAPLATSIL

AVATUD KÜLAPLATSIL KOHVIK

ÕRITUST KORRALDAB ÄÄSMÄE KÜLAKOGU

ÜRITUSE TÄPSEM INFO ÄÄSMÄE KÜLA KODULEHEL

21. AUGUSTIL 2021

KÜLAPIIDU ELLAMAAL ANSAMBLIGA

JUSTAMENT

18.00 KOOSTÖÖKOHVIK JA TEGEVUSED LASTELE

20.00 JUSTAMENT RAHVAMAJA PUUKUURILAVAL

KONTSERT ON TASUTA

KONTSERT

BEAT LOVE ORACLE (BELGIA)

1. SEPTEMBRIL KELL 19

FRANK NUYTS - MARIMBA, KLAHVILLID
FRANK DEBRUYNE - SAKSOFONID, SUNTESAATOR
STIJN DELDALE - BASSKITARR, EFEKTID
RONALD DHAENE - TRUMMID

Piletid 12 €

Käsitsitrukkis piletid saad osta kohapealt. Trükitud piletid PILETMAAILMAST.

LISAINFO: Laagri kultuurikeskus, Veskitammi 8 Laagri, tel 679 6765

Ristema talu muuseumiteater esitleb

Armastuskirjad kallimale

Osades:
Olly - Maarja Lillemäe
Evald - Aare Puht

Lavastaja Merle Beljæev

19. august 2021 kell 19.00

Ristema talu kultuurikuuris

Ristema talu pööningult tuli välja kahe noore armastaja vahel 1936-1944 aastatel toimunud kirjavahetus. Ristema noorperemehe Evaldi ja Liiva talu Olly kirjade põhjal on sündinud südamluk lavastus.

Etteaste kestab ca 45 minutit.

Piletid saadaval vaid Piletilevis!

PILETILEVI

OLETE OODATUD!

Avatud muuseum ja kohvik

Mõnuste küla, Saue vald
info 5343 3483
www.ristemamuuseum.ee

Laagri kultuurikeskuses
27.08 kell 11 ja 19

OSKAR LUTSU

S00

VARSTI KINODES

Piletid müügil 30 minutit enne esast algust kohapeal

Piletid: 5 / 4 eurot

Reedel, 3. septembril kell 19.00

Saue Gümnaasiumi staadionil

Saue XV ÕHTU-JOOKS

Distsants 5 km

Lastejooksud kell 18.00

Õhtu juhib Riho Järvela

Igale jooksule, kaasa arvatud lastejooksule, on eelregistreerimine vajalik aadressil: <https://www.sportos.eu/et/saue-ohujooks/>

Tasuta veebipõhine eelregistreerimine kuni 30. augustini

Kindlasti tutvuge ka juhendiga, mille leiab: www.sauesportikeskus.ee

ÄÄSMÄE -TÄGAMETSA KÜLAPÄEV 14.08.21

12:00 ÄKKK (Ääsmäe kultuuri-, kliima- ja külakeskus) avamine

12:30-13:00 ekskursioonid ÄKKK'is

12:30-17:00 ÄKKK piljardturniir

13:00-16:00 erinevate külaosade kokkutulekud

13:00-13:30 naistantsurühma Viimikud segarahvatantsurühma Laaberjalga esinemine

13:00-20:00 külalplatsil erinevad põnevad töötod, laste mängujuhid, võistumängud, Saue valla näitus, ajaloostendid, Airjump

20:00-00:00 tants ja trall ansambliga Gimp

Päeva juhib Vlatz Albrant

Terve päeva hoiab kõhu täis Külalplatsi kohvik

13:00-15:00 avatud Ääsmäe mõisa aed

12:00-17:00 avatud Helga Taimen

13:00-15:00 avatud Tägamede Loovusmaja

11:00-18:00 avatud Kuristu miniloomeaed

Üritust korraldab Ääsmäe Külakogu (info telefonil 55 660 875)

Üritust toetab Saue vald

Tänavu saab sada aastat ajast, mil Saue ja Vanamõisa ärksad taluperemehed võitlesid välja võimaluse rajada tühjaltseisvasse raadiojaama hoonesse kool. Ikka selleks, et kohapealsetel lastel lühem koolitee ja paremad õppimisvõimalused oleks. Kool tegutses Valges majas kokku 53 aastat, 1921-1974.

21. augustil kell 11 on kõik Valges majas õppinud õpilased ja õpetajad ning nende järeltulijad, Saue kooli ja gümnaasiumi vilistlased, samuti kohapealsed kogukonnad ning ajaloo huvilised oodatud kooliõuele (Allika tee 13, Vanamõisa külas Saue vallas) üheskoos kooli sünnipäeva tähistama.

Kohapeal avatud kohvik, kus mõnus koolikaaslastega vanu aegu meenutada. Muusikat teeb puhkpilliorkester **TUULISBRASS**. Saue koduloolased esitlevad kooli juubeliks valminud raamatut „Valge maja lood Saue kool 1921-1974“. Esitletakse temaatilist meenemünti. Raamatute ja müntide müük.

Tulge südamlikku päeva veetma ja võtke klassikaaslased ühes!

100 | SAUE KOOL

VANAMÕISA KÄSITÖÖLAAT

21. august 2021

TÄNAVATOIDU
TÄNAV

BBQ
FESTIVAL

EESTI TOIT

Mamas' Heaven
BEEBITELK

Peaesineja:

Terminaator

Laadal müügil parim Eesti toit ja käsitöö

Lastele lasteprogramm, Selveri Lastejooks, Liiklusohutuse töötuba ja erinevad atraktsioonid

Esinevad Tantsukool Koit ja Show Teater Jagory

Päevapilet 5€, pilet koos kontserdiga 8€, lapsed alla 140cm sissepääs tausta

www.kasitoolaat.ee

Külastusel esita: vaktsineerimise pass või negatiivne PCR test! Kohapeal kiirtestimise võimalus.

KIRIKUMUUSIKA FESTIVAL 2021

SUVINE SOOLOLAUL

Kohtumine vaikusega

Mati Turi

Martti Raide

14. AUGUSTIL KELL 19.00

RIISIPERE KULTUURIMAJAS

Nissi tee 53c, Riisipere

PILETID: 10€

Müügil tund enne kontserti kohapeal.

KIRIKUMUUSIKA FESTIVAL 2021

EESTI JAZZI LEGENDID

PÜHALIK JA INIMLIK

OLAV EHÄLA

TOIVO UNT

LEMBIT SAARSALU

TOOMAS RULL

NELE-LIIS VAIKSOO

27. augustil
19.00

Nissi Maarja
kirikus

Pilet 10€

LEHETU KÜLA

780

20.08.2021 Lehetu külas.

KAVA:

- 18.00 algab keskaegne rongkäik külla sisse, peatub külakivi juures
- Lipu heiskamine, sõnavõtt, jalgtée ja lipuväljaku avamine. Esinejad.
- 20.00 tegevused külakeskuse õuel, töötoad, toidutelt, tegevused lastele.
- 21.00 alustab ansambel Ristikhein

Soorituslik riietusstiil - keskaegne Parimaid kostüüme autasustatakse!

„Projekt on rahastatud kohaliku omavalduse programmist“

TÄHELEPANU! ÜLESKUTSE!

Hea inimene, seoses Lehetu küla 780. sünnipäevaga on meil üleskutse!

Kui Sul, Su tuttal või pereliikmel on Lehetu küla seoses pille, meenutusi või meeneid, palun anna sellest meile teada hiljemalt 13.08.2021 Emailile - Info@lehetu.eu

Lisaks kui on soovi meenutada Lehetu elanud, elavaid inimesi või mõnda põnevat juhtumist, siis anna endast märku ja ootame Sind 20.08 küla sünnipäeval toimuvasse meenutuste töötuppa meiega heietama :)

Pilte kasutame õhtul slaidil jooksva galerii jaoks. Meenete tarvis on meil korraldatud näituseala.

MTÜ Lehetu Külaselts

KIRIKUMUUSIKA FESTIVAL 2021

FESTIVALI LÕPPKONTSERT

ORELIL

EESTI TIPPORGANIST

ENE SALUMÄE

29. AUGUSTIL KELL 19.00

NISSI MAARJA KIRIKUS

PILETID: 5€

Müügil tund enne kontserti kohapeal.

JUMALA-TEENISTUSED

AUGUSTIS

1. augustil kell 13.00 - Teenistust juhatab ja jutlustab Erki Kuld Muusikaga teevivad ja tunnistavad Piret Kuld, Liis Kurm ja Triin Helemaa

8. augustil kell 13.00 - Teenistust juhatab ja jutlustab Vahur Utno Piibliteksti loeb ja tunnistab Siiri Ervald

15. augustil kell 13.00 - Teenistust juhatab ja jutlustab Raivo Kaustel Piibli teksti loeb ja tunnistab Liia Lumilaid.

22. augustil kell 13.00 - Jumalateenistus juhatab ja jutlustab Andrus Vaiklo Piibliteksti loeb ja tunnistab Marika Malein-Vaiklo

29. augustil kell 13.00 - Teenistust juhatab ja jutlustab Vahur Utno Piibli teksti loeb ja tunnistab Liia Lumilaid.

Palve ja osadustund igal kolmapäeval kell 19.00

LAAGRI KRISTLIK KOGUDUS

JUMALATEENISTUSED

Pühapäeviti
kell 12:00
Veskitammi 8

TERE TULEMAST!

Lisainfo:
WWW.LAAGRIKOGUDUS.EE

Muu Saue Sikakool

TÄIENDAV VASTUVÖTT

Sisseastumiskatsed toimuvad neljapäeval, 26. augustil kell 17.30-18.30

Täpsem info ja registreerimine
www.sauemuusikakool.ee

Riisipere kohvikutepäevad - kaks päeva ja kümme kohvikut täis küpsetisi ja kohtumisi

Nissi kihelkonna kohvikutepäevad toimuvad tänavu kahel päeval - 14. ja 15. augustil. Seda seepärast, et kohvikukülastajatel oleks piisavalt aega külastada nõnda suurel alal võimalikult paljusid kodukohvikuid. Praeguseks on registreerunud 10 kohvikut, kuid huvi on üles näidanud veel mitmed kohviku pidamist kaaluvad seltskonnad.

JOHANN SIREL
Nissi ja Kernu piirkonna kultuurijuht

14. AUGUST

Eliisi Maiustused pakuvad võrratuid maitseelamusi magusamaailmast. Kohvik asub Riisipere alevikus Meie poe taga, kus igapäevaseks tegutseb Siberi Grill hoolitseb paralleelselt selle eest, et kohviku külastajad saaksid ka soolaste hõrgutistega keha kinnitada. Kohvik alustab oma tegevustega juba hommikul kell 10 ja on avatud senikaua, kuni hõrgutisi jätkub.

Riisipere raudteejaama lähisel asuv **Männiku tee kohvik** kutsutakse nautima suussulavaid koogikesi, jahedaid jooke ja soolaseid toite. Menüü on lausa punnil erinevatest rahva lemmikroogadest. Kohvikust on võimalik soetada ka käsitööna valmistatud kaltsuvaipasid. Kohvik on avatud kell 11-15.

Nissi Naiskodukaitse Suvekohvik lubab valmistada nii toekamat kõhutäidet kui ka magusaid ampse. Suvekohvikut rikastab Riisipere raamatukogu nurgakene koos meisterdamise töötoa ja heategevusliku

õnneloosiga. Suvekohvik tegutseb kell 15-19. Peale kohvikut oodatakse külastama Riisipere kultuurimajas kell 19 algavat Mati Turi ja Martti Raide kontserti „Kohtumine vaikusega“.

Aini hoovikohvik meelitab meid salapärase roogadega Hispaania köögist. Kuna tundub, et kohvikupidaja Ain armastab kokakunsti viljeleda suviti juba rohkem kui hobi korras, pidades sageli nädalavahetusi oma hoovis ka pitsakioskit, on tal kõik tingimused loodud selleks, et külastajaid efektiivselt võõrustada. Aini hoovikohvik on avatud kell 12-19.

15. AUGUST

Tixu kohvik on Turba südames paiknev õdus ja kodune kohvik, kus pakutakse nautimiseks suurepäraseid kohvi koos hõrgutavate magusroogade ja värskete saiakesetega. Menüüst ei puudu ka seljanka. Väravad on valla alates kella 11-st. Kohvik on avatud nii kaua, kuni viimnegi maiasmokk on lahkunud ja koogid otsas.

Pannkoogikohvik kutsub enda maitsemeeli kostitama soolaste ja magusate

pannkookidega, mille juurde on võimalik valida erinevaid lisandeid. Kohvik asub Lehetu küla keskuse õuealal ja on avatud kell 12-16.

Toiduvõlur avab selleks päevaks *sushi*-kohviku! Saab *sushi*'t, kevadrulle, Vietnami rulle, *poke*-kausse ja idamaise puudutusega vrappe. Menüüs on veel burgerid, koogikesed ja muud maiustused. Janukustutajaks pakutakse erinevaid jahedaid kokteile! Mõnusale olemisele lisab täiust mahedahäälne Getter Hallikmäe. Lahtiolekuaeg kell 12-22.

Aaviku Aegade Kohvila Vilumäe külas pakub ampsu ja lonksu, istumist ning astumist ja kõike seda nii keelele kui ka meelele! Tegemist on kodukohvikuga, kus lisaks erinevate maitsevate küpsetiste nautimisele on suuretel aianudshuvilistel võimalik oma meeli rahuldada tõelise silmailuga. Kohvik on avatud kell 12-16.

Turbas asuv **Naisted Hoovis** kodukohvik on tänavu nostalgialainel! Meenutatakse rikkalike maitseid lapsepõlvest, pakkudes mõnusat kõhutäit sooja toitu!

Svingiv Troll on Nissi Trollide huvialakooli hoovikohvik, kus saab lisaks vahvatele toitumisele nautida ka

huvialakooli õpilaste muusikaliseid etteasteid. Kohvik on külastajatele avatud kell 12-16.

KUULUTUSED

TEENUS

SAUE LOOMAKLIINIK. Avatud E-R 15.00-19.00. L, P suletud. Telefon 6003382, info@sauekliinik.ee. Vältimaks asjatut ootamist, palume kliiniku telefonil aeg ette registreerida! Koduvisiitid.

Kogenud puuhooldajad teostavad ohtlike puude raiet ja puude hooldusloikust. Teostame puude tervisliku seisundi hindamist. SOODSAD HINNAD. Telefon 5220321, www.arbormen.ee.

Üldehitus, katuse-, fassaadi- ja viimistlustööd. Majade, kõrvalhoonete ehitamine täislahendustega. 53 529 476 mehitus@gmail.com

Korstnapühkimisteenus. Tel. 53330556. Korstnahooldus.ee

Korstnapühkija ja pottsepa teenused; ohtlike puude/okste langetamine; viljapuude lõikamine; lume koristamine; heki lõikamine ja pügamine. Tel. +372 5348 7318, e-post igor@inkteenused.ee

Fekaalivedu ja kogumiskaevude tühjendus! Helista ja küsi pakkumist tel 53 468 430.

Kivikorstnate ehitamine 51 88889

VANARAUJA TASUTA ÄRAVEDU: plekk, torud, vinklid, postid, aiavõrk, pesumasinad, pliivid, vannid, tünnid, tööriistad, mootorid, akud, autoosad jne. Külmikud, telerid - äravedu al 10€. Tel.55505017

Pakun muruniitumise ja trimmerdamise teenus koduaedades, ühistute ja äriühingute ümbruses. Helista ja küsi lisa - 5399 3595

Kutsetunnistusega korstnapühkija. Töö puhas ja korralik, tehtud tööde kohta akt. Tel.: 56890125, e-post: kuldnoop@gmail.com

Ehituspusepp/üldehitaja pakub remondi ja ehituse imelisi lahendusi. Terrassid, grillimajad, lehtlad või kogu elamise värskendamine nii seest kui väljast. Kurda muret tel 5594 9781, Andre.

Majade, korterite ehitus ja remont, viimistlustööd. Majade/aedade värvimine. Pisemad kiireloomulised remonditööd. Nr. 56335256

Lõikan hekki, trimmeriga pika rohu ja heina niitmine, saetööd aias. Tel. 55547291

MÜÜK/OST

Müüa lõhutud küttepuid kohaletoomisega lepp, sanglepp, kask, metsakuiv okaspuu, kuiv lepp.. Hinnad soodsad. Küsi hinda? Tel. 5099598, pakhalupuu@gmail.com, www.pakhalupuu.ee

Sõidukite kokkuost (auto, buss, veok, haagis, tehnika). Tel 55678016

Kuiv okaspuu al 55 €/rm, kuiv kask al 62 €/rm, kuiv haab al 50 €/rm, toores kask al 52€ / rm, toores lepp al 42 €/rm, too-

res haab al 40 €/rm. Pikkus 30, 40, 50 cm. Tel 516 4278

Ostan kokku autosid. Sobivad igas seisukorras. Autode arvelt kustutamine. Järgi tulemine puksiiriga. Telefon 53451955, e-mail autosober@gmail.com. Kuulutus ei aegu.

Ostan kasutuseta jäänud seisva sõiduki. Võib olla rikkaga remonti vajav. Sõiduauto, kaubik või maastur. Võtan arvelt maha. Oodatud kõik pakkumised. Kiire tehing ja vormistamine. Tel 53654085, skampus@online.ee.

Ehitusoutlet Harjumaal Kose alevikus pakub immutatud poste, puitu (terrassilaud, Siberi lehis, hõvelmaterjal), soojustust (villa ja Kingspan PIR-i), aiakaupu (varjualuseid, lehtlaid, kuure, aiamehikuid jpm). Pakume ka transporti. Lisainfo: www.ehitusoutlet.ee ja telefon 5656 0096.

Müüme Eestis toodetud kvaliteetset puitbriketti (140 € / 960 kg) ja pelletit (190 € / 975 kg). Tasuta transport. Võimalik tellida ka väikseid koguseid. Info: 55597572

KILLUSTIK, LIIV, HALJASTUSMULD, AIA-MULD, FREESASFALT kohaleveoga. Hea läbivus ja manööverlusvõime. Tel. 5079362

Müüa puitbrikett 120€/960kg, pellet premium 6 ja 8mm 170€/975kg, turbabrikett

150€/840kg, kütteklotid 2€/40L, lepp 3,30/40L, kask 3,5/40L, tel. 5170257.

KINNISVARA

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 50 45 215, 51 45 215, info@est-land.ee

TÖÖ

AS M.V.Wool pakub tööd komplekteerijale (meesterahvale). Lisainfo 5123540

Pakume tööd puhastusteenindajale Saue Spordihoones, töö vahetustega 08:00-22:00 kaks vahetust. Lisainfo telefonil 5292469

Keila ajaloolises jaamahoones asuv kohvik Kegel otsib oma töökasse kollektiivi osalise ajaga koristajat. Lisainfo Monika: 5621 6616, kegel@kegel.ee

Pakume tööd õhtusele puhastusteenindajale. Töökohtade asukohad Keila ja Saue. Töötasu alates 5 eurot tunnis. Lisainfo: tel 58859155, 53756682 või e-post cv@krausberg.ee

Mänguväljakuid tootev ettevõtte Tänassilmas otsib oma kollektiivi asjalikku keevitajat. Tel: 53047542 E-mail: paul.raid@lappset.com

Tootmisettevõtte Äasmäel pakub tööd puidutöölisele. Võimalik ka osaline tööaeg. Lisainfo 5092938

Mälestame endist head kolleegi

ANNE EDOVALDI

ja avaldame siirast kaastunnet lahkuu omastele Riisipere Lasteaed

Avaldame sügavat kaastunnet Kerstin Vaikmaale

KALLI ISA

surma puhul

Saue Vallavalitsus
Saue Vallavolikogu

Mälestame

LAIN REINSOOD

Südamlik kaastunne lähedastele Hüüru ES „Sügisuld“

Südamlik kaastunne Merle Tuul'ele

EMA

kaotuse puhul.
Kolleegid Tuleviku Lasteaiast

Eesti Tantsuõpetajate Liit
The Estonian Association of Teachers of Dancing

SELTSKONNATANTSU ALGKURSUS

Saue Gümnaasiumis Narmesalu 9, Saue

pühapäeviti alates 5. september
kl 19.10-20.40 kokku 8 korda
Kursuse tasu 100 EUR paari kohta

Õpetajaks Eesti Tantsuõpetajate Liidu
liige Käthe Kobin

Eelregistreerimine saue@sauekultuur.ee,
info.kathekobin887@hotmail.com või
tel 5133038

Hoovilugude päev
"Kodusadam Keilas"

14. augustil Keilas
f KeilaHoovilood

TALLINNA KÜTTELADU
Aastast 2002

HARJUMAAL
TASUTA TRANSPORT!

Info ja tellimine
51 36 999
www.kytteladu.ee info@kytteladu.ee

RUF PUITBRIKETT
ALATES **130€** /ALUS

PELLET
ALATES **190€** /ALUS

ÜMAR PUITBRIKETT
ALATES **140€** /ALUS

EESTI SUURIM VALIK KÜTTEMATERJALE!
Puitbrikett • pellet • kaminapuud
kivisüsi • turbabrikett • grillsüsi

KAARDID ENNUSTAVAD

Tel 900 1727 • 24 h

Vaata, kes ennustajatest
on hetkel liinil: ennustus.ee

OÜ SINITIIVIK GRUPP

Teostame vaipade puhastust
villa, sünteetiliste, kaltsu ja
narmasvaipadele.

Transport uksest ukseni tasuta!
55 917 562

SAMI

**AS SAMI ambitsioonikasse
meeskonda on oodatud**

- painustuspingi operator
- pinkide hooldusspetsialist
- metallisaagija
- elektrik-lukksepp
- keevitaja

Rohkem infot:
personal@sami.ee või 51976863

Address:
Tule 20, Saue linn 76505, Saue vald

WWW.SAMI.EE

Komplekteerime, puhastame,
hooldame ning remondime laua ja
sülearvuteid. Kohapeal olemas
erinevad tarvikud ja komponendid.

Asume Pärnasalu 19 tuba 207
Oleme avatud T,N,R 10-18

ARVUTITE

HOOLDUS
REMONT
SAUEL

e-pood: www.seccam.eu

TEL: +372 52 55 363

Toitlustusettevõte
Baltic Restaurants
Estonia AS pakub tööd

**KOKKADELE,
ABITÖÖLISTELE JA
KLIENDITEENINDAJATELE**

Saue vallas ja mujal
Harjumaal.

Võimalus ettevõttesisesele
arengule!

Täpsem info tööpakkumiste
kohta telefonil: 53937655

TALLINNA KREMATOORIUM

PAKUME KÕIKI MATUSETEENUSEID
HAUA-, URNI- JA
TUHASTAMISMATUSED

MATUSE VORMISTAMISE
VÕIMALUS INTERNETIS

KORRALDAME MATUSEID ÜLE EESTI
ÕOPÄEVARINGNE TRANSPORT

KAKS KABELIT

www.krematoorium.ee
telefon 623 8808 (24h)
Pärnamäe tee 36
Tallinn

LAAGRI LOOMAKLIINIK

**ASUME
LAAGRIS VAE 2/1**

TEL. 5507267
WWW.LAAGRILOOMAKLIINIK.EE

**SILMADE
KONTROLL
JA PRILLIDE
MÜÜK**

1. SEPTMEBER ALATES 10.00

RIISIPERE KULTUURIMAJAS

Ettereg. tel. 5323 2454

- * kuivasilmatest
- * silmarõhu mõõtmine
- * optilised päikeseprillid

Silmade kontroll 15€, prillistjale TASUTA

LAAGRI KÜTTELADU

TELLIMINE: 504 0304 või
info@kytame.com

Ümmargune puitbrikett
auguga kauapõlev
1040kg/165€

Pellet 6mm/8mm
975kg/190€

Tume premium
960kg/150€

Lisaks saadaval kase, kuuse ja
kase+kuuse+männi segu puitbriketti - hinnad
alates 130€/alus

NB! Transpordi hind kokkuleppel.

Vaastustades elu

KÕIK MATUSETEENUSED KEILAS

Eesti soodsaim tuhastusmatus, kabel, peielauad,
õöpäevaringne lahkunu transport

Memoris
Krematoorium ja matuselbüroo

Keila Pargi 30 • TASUTA LÜHINUMBER 16200 • www.memoris.ee

AKNAKATE
www.aknakate.ee

**Sinu müügiesindaja
Saue vallas**

Imre Blok

+372 566 33 813
imre@aknakate.ee

Tekstiilkardinad
Rulood
Voldikkardinad
Terrassimarkiisid

OTSIME OMA MEESKONDA
UUSI LIKMEID.

Mahefarm OÜ ja Lumenor Energia
OÜ on sõsarettevõtted Riisiperes,
millest üks tegeleb suvel
põllumajandusega ja teine talvel
metsandusega.

OOTAME MASINATÖÖ OSKAJAI
VÕI -HUVILISI, KES SOOVIKSID TEHA
ERINEVAID MASINATÖID PÕLLUL
JA METSAS.

Väljaõpe kohapeal. Vajalik on huvi
põllumajanduse ja metsanduse
vastu ning iseseisva töö oskus.

Kontakt: raivo@lumenor.ee
50 73 923 Raivo Õisma

quality blinds

**KUI VAJATE KARDINAID, RULOOSID,
VOLDIKKARDINAID, RIBAKARDINAID
VÕI MUUD TÜÜPI AKNAKATTEID,
SIIS OLEN HEA MEELEGA ABIKS!**

Võtke julgelt ühendust ja saame
tulla ise Teie juurde, et aknad
üle mõõta ja saame kaasa võtta ka
kanganäidised, et saaksite
valiku kohapeal teha. Kohapeale
tulemine on Teie jaoks tasuta!

KADRI@QUALITYBLINDS.EE
+372 58571211

HEAD HINNAD AUGUSTIKUUS

Saue Kaubakeskus
Kpl. Laitse
Kpl. Nissi
Kpl. Turba

Pakkumised kehtivad kuni kaup jätkub*

Mayer pesupulber 400g
White; Color; Sensitive1.45
1.15
2.87/kg

-20%

Grite paberrätik
Family XL 1 rull1.75
0.99

-43%

Seapraad klassikaline
Rakvere4.99
3.99 /kg

-20%

Ybarra Oliiviõli
500ml5.59
4.49
8.98/L

-20%

PROOVI UUSI MAITSEID RÕOMU KÖÖGILT

POKÉ
KAUSS
SUITSULÕHEGA
330g

4.99

POKÉ
KAUSS
KANAGA
330g

3.99

CAESARI
SALAT
KANAGA
285g

3.99

3.99

MUNA-
NUUDLI-
SALAT
340g

Ja lisaks palju teisi häid pakkumisi kauplustes kohapeal!

www.keilaty.ee

Haapsalu mnt 57b, Keila

TEHNIKAKESKUS.EE
müük • hooldus • remont • rent

**AIA- JA
METSATEHNIKA**

Husqvarna Cub Cadet
STIHL ECHO
JOHN DEERE TIGA

Tel 51 900 402 Keila kauplus
www.tehnikakeskus.ee

Kodu soodsalt soojaks!

Puu24.ee

LEPP alates 45 €/ruum
PELLET alates 190 €/alus
PUITBRIKETT alates 125 €/alus

6 000 136
52 000 93

Pellet
Puitbrikett
Lahtine küttepuid
Konteineris küttepuid
Võrkkotis küttepuid
Korstnapühkija

Alusel kaubad (brikett, pellet, konteiner ja võrkkott) toome kliendile ratastõstukiga koduhoovi sisse.

Abikäed on kliki kaugusel ootamas

Ajal, kui tööd kuhjuvad või on ajutiselt vaja appi kutsuda lisakätepaar, töötajad on haigneks jäänud, puhkustel või jõuavad kätte hooajatööd, tasub appi kutsuda Renditööjoud.ee ajutised töötajad.

Abikäte palkamine on lihtne: piisab, kui saata e-posti kiri info@renditoojoud.ee, helistada tel +372 5380 4290 või täita lihtne tellimisvorm veebilehel renditoojoud.ee.

Renditööjoud.ee reageerib 24/7 ja saab inimesed appi saata juba päeva jooksul!

Tehase- ja majapidamistööstest ehituse ja remondini

Ettevõttelt Renditööjoud.ee on abikäsi tellitud väga erinevatele töödele:

- alustades lihtsatest majapidamis- ja koristustöödest;
- tehase liinitöödest,
- kolimis-, laadimis- ja tõstmisabist,
- mööbli kokkupanekust ja paigaldusest
- muru niitmisest ja rohimisest, hekkide pügamisest ja aiatöödest
- kuni ehitus- ja remonditööde ning tänavasillutise paigalduseni, mis nõuavad kogemust ja erioskusi.

Enamasti saab Renditööjoud.ee inimesed välja saata juba mõne tunni jooksul peale tellimuse kohale jõudmist.

Ärgitame igal juhul abi küsima ja uurima. Enamasti saame oma töötajatega appi tulla ning kiiresti ja korralikult tööd ära teha.

Renditööjoud.ee valdkonnad on mitmekesised ja töötajad samuti väga erinevate oskustega: musklitõust kuni ehitusspetsialistideni välja.

Aja jooksul on ettevõtte tulnud nii roboteid testida, lampe kokku panna, suurobjektidel aidata ehitustöid tähtaegselt lõpetada, suuremahulisi siseviimistlustöid teha ning keerulisi renoveerimis- ja taastamistöid läbi viia: palke vahetada, muustrilisi puitpõrandaid maha panna, valtskatuseid teha, plaatida ja betoneerida.

Abikäsi tellida on lihtne

Tellijajaoks on kogu protsess väga lihtne: piisab

vaid tellimuse esitamisest. Seejärel juba korraldatakse ettevõtte enda poolt kõik vajalik, kaasa arvatud töötajate transport.

Renditööjoud.ee on saanud oma tellijatelt väga head tagasisidet ja ütleb: „Oleme rõõmsad selle üle, et kes juba korra meiega koostööd on teinud, on jäänud meie pidevaks tellijaks ja püsikliendiks.”

RENDitööjoud.ee

Telli: renditoojoud.ee
tel +372 5380 4290
info@renditoojoud.ee

AVAME ÜHESKOOS UHIUUE VESKIMÖLDRE KODUKESKUSE

Tule ja nautime ühiseid hetki **Veskimöldre Kodukeskuse** avamispeol

26.08 kell 16.00.

Pakume hõrgutavaid maitseid erinevatelt *food-truck* restoranidelt ja grillmeistritelt. Veskimöldre Kodukeskuse avamispäeval loosime Veski Marketist ostu sooritanute vahel välja

3 X 50€ VESKI MARKETI KINKEKAARTI.

Loosimine toimub ostutšeki alusel, mille pöördele kirjutada oma nimi, telefoninumber või e-posti aadress, et saaksime võitjatega ühendust võtta.

Alates 18.00 pakub kõikidele külalistele muusikalist gurmeed

KOIT TOOME

Kohtumispäik Instituudi tee 132.

VESKIMÖLDRE
KODUKESKUS

VESKI
MARKET

Vastavalt Eesti Vabariigi valitsuse korraldusele, tagatakse küllastajate nakkusohutus ja selle kontroll. Avamise üritusel ja tegevustes saavad osaleda üksnes vaktsineerimiskuuri läbinud, COVID-19 haiguse läbi põdenud või negatiivse testitulemusega inimesed. Kontrollitakse kõigi inimeste COVID-19 tõendeid, nende ehtsust ja kehtivust ning kahtluse korral tuvastatakse ka tõendi esitaja isikusamasus. Covid-19 kiirtesti on võimalik teha kohapeal, mille maksumus on 7 eurot.

VESKI MARKET OOTAB OMA MEESKONDA UUSI TÖÖTAJAJAID

Otsime peagi avatavasse Veski Marketisse uusi kolleege erinevatele ametikohtadele. Kas oled oma ala gurmaan, asjaarmastaja või ekspert? Sinu võlu peitub lihtsuses või eelistad näpuga järke pidada detailides? Oluline on, et Sa oled inimeste inimene ja hoolid sellest, mida parasjagu teed.

Kui tunnend end ära, siis vaata lähemalt meie tööpakkumisi: veskimarket.ee/tuletoole

Töökoht asub Instituudi tee 132, Veskimöldre
Tere tulemast Veski Marketisse!
www.veskimarket.ee

VESKI
MARKET

